

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Septem Illvstrivm Virorum Poemata

Cesarini, Virginio

Antverpiae, 1662

Poemata Virginii Caesarini, S.D.N. Urbani VIII. ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-7990

P O E M A T A
V I R G I N I I
C Æ S A R I N I,
S. D. N.
V R B A N I V I I I.
P O N T. O P T. M A X.
C V B I C V L O P R Æ F E C T I.

met.

POEMATA
VIRGINII
CAESARINAE
S. D. N.
V. R. B. A. N. I. V. I. I.
PONT. OPT. MAX.
CUBICVTO PRÆFECTI

ALEXANDRO VII.
 PONT. OPT. MAX.
 IULIANVS CÆSARINVS F.

PROESIM esse rem sacram, & magnorum virorum vel opus, vel ornamentum, vetus opinio est, BEATISSIME PATER, iam inde à primis ducta temporibus, nostrâ verò tempestate mirificè confirmata, in quâ sacrorum Principes, religioni, bonisque artibus tuendis ac propagandis maximè intentos, hanc etiam ingenio suo, & fauore complexos, propemodùm consecrassè conspicimus. Quo quidem suapte naturâ præclarissimæ, mirum quantum accesserit splendoris, & dignitatis. Intelligebat hæc, cum viueret Virginus Patruus meus, dumque in literis summa quæque meditaretur, insito animi ardore, & magnis exemplis permotus, non potuit quin ad hæc studia ipse quoque raperetur, & carmina interdum funderet acri doctorum

Q 4

iudi-

iudicio non improbata, nec fortasse indigna, quæ tibi oblata, oculos, auresque morentur tuas. Ferunt quippe ad Romanæ, Etruscæque linguæ nitorem, & elegantiam, non sine transmarinis luminibus delicijsque composita. Quod nisi immatura mors hæc illi tempora inuidisset, & recenti imitatione meliora facere potuisset, & argumenta nactus esset longè nobilissima quæ tractaret; laudes nimirum tuas, Princeps Optime, quibus celebrandis inter tot certantium ingeniorum conatus, si non omnes post se relinqueret, postremas quidem certè non ferret. Nam vt erat acerrimo virtutis amore incensus, nemo quisquam maioribus lætitijs incederet, cum Dei Opt. Max. admirabili prouidentiâ, & bonitate in supremo humanæ amplitudinis fastigio te regnantem videret, in quo virtus ipsa tamquam in propriâ sede regnaret, & in quo salutem, & felicitatem Orbis terrarum, Patriæque suæ, miseris his temporibus repositam intelligeret.

ret. Quæ ut ex dignitate gratularetur, ac prædicaret, quin vires omnes ingenij neruosque contenderet, dubitari non potest. Neque verò minus benignitatem grato animo in cælum efferret tuam. Est enim verisimillimum te, qui virtutis & doctrinæ fautor es maximus, hominem, in quo ista minimè desiderarentur, singulari quadam benevolentia fuisse profecuturum. Accedit, quòd illius domum atque familiam iam deuinxisti, & nouis in dies beneficijs obstringis, ad quæ eius memoriam voluntati tuæ, non dico stimulos subdidisse, sed nonnullum attulisse momentum haud immeritò existimetur. Hæc dum reputo, BEATISSIME PATER, amissi desiderio vehementer afficior, non tam profectò, ut eo præsentè ampliùs domus nostra splenderet, quàm ut esset qui tibi suo, & suorum nomine immortales ageret gratias, simulque laudem verissimæ gloriæ tuæ, dignè splendideque concelebratæ, præ ceteris reporta-

Q 5

ret.

250 POEMATVM DEDICATIO.

ret. Sed qualem habere possumus, hoc est, suis hisce spirantem versibus, deo-
tum Numini, Maiestatiq̄ue tuæ, sacris
pedibus aduolutus, offero, & sisto. Tu
verò pro tuâ incredibili humanitate non
modò libenti animo excipies, sed etiam,
vbi publicas res ordinaris, lenire qua-
rens labores, eius Musâ & ingenio re-
creari non dedignaberis. Quo ille honore
nec maiorem viuis optare, nec potio-
rem ad præclaram sui commendationem &
gloriam consequi potuisset.

LE-

LECTOR.

VIRGINIVM *Casarinum* omnis
liberalis scientiæ virum, &
magno excelsoq; præditum
ingenio fuisse, constans qui-
dem hucusque fama fuit, sed tantum
per manus tradita, nullis testata mo-
numentis. Hac ne omnino deessent,
iuris publici fecimus carminum ali-
quot, quæ ipse, cum remitteret ani-
munum à seuerioribus studijs, faciebat.
Libuit hoc loco usurpare veterum ar-
tificum formulam, quia Virginus octa-
uo inualetudinis suæ, undetricesimo æta-
tis anno sublatus, imponere carmini-
bus suis minimè potuit extremam ma-
num. Ceterum ea laudare supersede-
mus, ut totam hanc partem illorum
indi-

iudicio integram relinquamus, quibus necessitudo est cum Romana Etruscaq; Poëseos Principibus, & Magistris. Igitur, Lector candide, Poëta candidissimi versus lege, & ex his coniecturam facito de ceteris, qui eius ingenij foetus extarent, nisi mors non tam ipsi Virginio, quàm bonis literis peracerba, maturioris ætatis fructus intercepisset. Vale.

VIRGINII
CÆSARINI
VITA.

*Ÿ*Æ de Virginij Cæsarini ingenio, moribus, studijs, disciplinâ, fortunâ, totoque vitæ cursu, non ab rumore vulgi, neque à Rhetorum laudationibus accepimus, sed à viris grauibus, & ab omni affectu liberis, qui adhuc supersunt, quiq̃ue Virginium vsu quotidiano cognitum habuerunt; ea nos, sicuti narrata, acceptaque sunt, simpliciter, pro nostrâ, & argumenti naturâ, fideliterque trademus.

Natus est Romæ die xx. Octobris anno M.D.LXXXV. patre Iuliano, Ciuitatis Nouæ Duce, matre Liuiâ Virginij Vrsini filiâ. Vtriusque autem parentis genus, generisq̃ue dignitas & potentia clariora sunt, quàm vt scriptoris operam, lucemq̃ue desiderent. Fratres habuit maiores quidem natu Ioannem Georgium, qui patri in Ducatu successit, & Alexandrum, qui postea Cardinalis creatus est ab Urbano Octauo, minores autem Ferrantem, vtriusque Signaturæ Referendarium, ac Petrum, militem Hierosolymitanum. Propinquitatibus verò multis magnisque floruit;

floruit, à matre præsertim. Nam præter Vrsinam gentem, Beatrix, Cornelia, & Catharina Liuiæ sorores nuptui traditæ, cum suis, tum suorum filiorum coniugijs Sfortias, Columnas, Corneos, Pallauicinos, Maluetios, Altempfios, Cæsios, Borromæos, Madrutios, aliasque subinde veteres familias & locupletes comprehenderant. In Virginio igitur eximia ab ineunte ætate indoles, & ad studia literarum singularis alacritas apparuit: adeo vt Bonifacius Cardinalis Caietanus, acri vir, vt omnes sciunt, perspicacique iudicio, septennem adhuc puerum cum tractaret, ad omnia summa natum diceret, & incredibiles progressus in literis, si institutio accederet, augurari soleret. Celebre est, ac penè in consuetudinem prouerbij venit, nihil Romanis pueris festiuus, nihil elegantius fieri posse: promotos, sagaces, dicaculos, ingeniosos, ad omnia disciplinarum genera mirè factos videri: vbi adoleuerint, concidere sæpè vim illam omnem, ardoremque animorum, & quasi Circæo aliquo poculo repentè mutatos, alios planè sensus, aliam sibi mentem induere. Verène id, appositeque dicatur; an à Transalpinis hominibus, vetere erga Romanos odio, falsò iactetur, nihil laboro. In Virginio certè aliter se res habuit, vt postea intelligemus. Nouem fermè natus annos Parmam mittitur cum Alexandro fratre, quò procul à paternis delicijs, adeoque ab ijs occasionibus, quæ mentes adhuc teneras, & ad magna surgentes plerumque enecant, intentiorem ad studia animum

mum adijceret. Antelata autem ceteris vrbibus
 Parma, cum ob celebritatem illius Academiae
 excellentibus in omni disciplinâ magistris, Ra-
 nutij Ducis operâ, florentissimæ, tum ob auiam
 Farnesiam: quo etiam nomine Ranutius ve-
 nientem Virginium libenter domum suam re-
 cepit, & pro eâ, quæ intercedebat, coniunctio-
 ne, benignè liberaliterque habuit, quoad eâ in
 vrbe est commoratus. Mansit autem ibi quin-
 que plus minus annos: intra quod spatium non
 solum ea omnia arripuit, quibus ad humanita-
 tem informari solent ingenui adolescentes; ve-
 rum etiam totius Philosophiæ cursum confecit,
 præceptore Auanzino, qui Iacobi Zabarellæ in
 Gymnasio Patauino discipulus, Peripateticæ
 disciplinæ ludum in Parmensi aperuerat: tantâ
 quidem cum laude, vt condiscipulos & perci-
 piendi celeritate, & disputandi solertiâ longo in-
 teruallo omnes anteiret. Nec institutum intereâ
 iter retardauit infortunium, quod illi accidit.
 Nam dum inter æquales in equestri ludo se ex-
 exercet (quod vnicum habebat à studijs laxamen-
 tum) refractarius equus, cui erat impositus, iu-
 ueniliter exultantem, & superbè nimis imperi-
 tantem excussit, adeoque grauitè solo illisit, vt
 pluribus locis crure confracto, præ dolore sensi-
 bus pænè omnibus destitutus, vltimum vitæ di-
 scrimen adiuerit. Quem casum maior etiam pau-
 lò post calamitas excepit, Chirurgi imperitiâ.
 Cum enim post duos menses, quàm decubuerat,
 experiri vellet, an rectè adhuc consistere pedibus
 posset,

posset,

posset, adeò perperam ac distortè conglutinata
 tibia apparuit, vt eam denuò perfringere necesse
 fuerit, & in eum statum reuocare, quo ante cu-
 rationem fuerat, quò rectius conualesceret, accer-
 sito ab Iſſæo vsque lacu, in Venetâ regione, pro-
 batæ artis Chirurgo. Horret animus eos crucia-
 tus cogitare, qui denuò tolerandi Virginio fuere;
 qui tamen illos eo animi robore tulit, eaque con-
 stantiâ, quam in viro confirmatæ iam ætatis &
 sapientiæ non requiras. Igitur, vt eramus aggressi
 dicere, tantum abfuit, vt propterea studiorum
 suorum cursum intermitteret, vt per totum illud
 tempus, quo in lectulo confixus iacuit (iacuit au-
 tem integrum propè annum) nihil ageret aliud,
 quàm vt cum viris doctis sermonem de literis in-
 stitueret, præcipuè verò cum Patribus Soc. IESV,
 qui ei frequentes, & ad omne prompti officium
 affidebant. Quorum quidem viuendi ratio & in-
 stitutum adeò Virginio arriserant, vt non semel
 de illorum amplectendâ militiâ cogitarit: eam-
 que animi illius propensionem perpetuam atque
 constantem postea aperuit vltima ipsius volun-
 tas, qua Ignatiano habitu efferi se velle cauit
 in testamento. Ea curatio cum post mensem vn-
 decimum exitus tandem prosperos habuisset,
 eosque iam progressus fecisset in literis, quos
 operæ pretium esset in aspectum lucemque pro-
 ferre, Romam, ineunte adolescentiâ, Virginius
 reuertit, vbi magnum fanè virtuti suæ theatrum
 inuenit paratum. Nam ingens hominum ani-
 mos cùpido inceſſerat videndi cominùs, & peri-
 clitandi

clitandi ingenij, de quo tam multa, tam præclara omnium sermone afferebantur: erantque non pauci, qui suspicarentur, in adolescentulo primariæ nobilitatis, & morum formæque elegantiam commendatissimo, efferri plus æquo omnia: ita verò solere fieri, vt qui alijs in urbibus maximo in pretio essent, & laude ingenij ceteros mortales anteirent, Romæ ita decreverent, vt vix aliquo in numero haberentur. Virginius tamen aduentu suo ita confirmavit rumores, qui de ipsius virtute atque ingenio percrebuerant, vt nihil iam in Vrbe esset eius nomine clarius; essentque in eum, tamquam in aliquem ex veterum annalium memoriâ, conuersi animi & studia ciuitatis. Siue enim priuatis eruditorum colloquijs de re literariâ sermo esset; siue in scholasticorum, quos vocant, arenam descenderetur; magna vbique eius doctrina, magnum acumen, & fertilitas ingenij eminebat. Hæc autem efficiebat etiam gratiora præter generis claritudinem suauitas oris, formæque dignitas. Quibus accedebat actio efficax, & sonus vocis elegans, & ad aurium voluptatem accommodatus; ingenuus prætereà quidam pudor, & candor animi, pari cum humanitate erga omnes, & facilitate naturæ. Nam ad id quidem quod pertinet, extat inter eius scripta Satyra elegans, quâ acriter carpit, vel potius irridet nobilium quorundam inscitiam, qui estimationem dignitatemque nominis, quam solidis ornamentis, ac verâ virtute non possunt, ostenta-

R

tione

rione generis ac potentia, & insolentis animi
 fastu consequi volunt. Nec parum momenti ha-
 bebat ad plausum laudemque Virginio conci-
 liandam senilis quaedam in primo ætatis flore
 maturitas, non illa quidem austerâ ac tristis
 (nam hilariora nonnumquam conuiuia & con-
 gressus amabat, eratque in iaciendo, mitten-
 doque ridiculo perurbanus) sed quæ adolescen-
 tem deceret literis impensè deditum, & ab insi-
 tâ animi generositate non fluxa, & præsentia,
 sed ad memoriam illustria, & æterna respicien-
 tem. Ferunt, cum ab æqualibus ad insigne spe-
 ctaculum inuitaretur, quod totius Urbis con-
 cursu celebrabatur, se verò id facturum negas-
 se, nec eò se crimine velle adstringere, vt quo
 temporis spatio posset Olympicis, Nemeæis,
 Circensibus ludis, & si liberet, etiam Florali-
 bus, sine vllò incommodo aut strepitu domi
 suæ interesse, mallet imperitorum artificum
 nugis, quantumuis sumtuosis, inter tumultus
 & vulgi angustias, oculos atque animum prosti-
 tuere. Maximos præterea clamores excitabat
 memoria, quâ ita Virginius pollebat, vt inte-
 gras sæpè Scriptorum paginas, pro re natâ, re-
 citaret; & vbi interesset publicis disputationi-
 bus (intererat autem ferè quotidie, certatim in-
 uitantibus ijs, quorum ea sollemnitas erat, quò
 tanti Viri præsentia illustrior fieret) essetque vel
 eleuandum aduersarij dictum, vel suum con-
 firmandum, sexcenta Aristotelis loca proferret
 ex tempore, iisdem pænè verbis quibus reddita
 fuerant

fuerant ab interprete : nam Græca adducere, nec moris est apud nostros homines, & ipse (institutum enim tenebo, nec alios patiar falsas Virginio laudes appingere) non nisi leuiter attigerat Græcas literas. Itaque cum acerrimo ingenio parem memoriam, quod perrarò accidit, sortitus esset, & tempus omne, quod reliquum esset ab officijs ad tuendam vitam necessarijs, teneret in commentationibus, & tractatione librorum, breuî omnis reconditæ exquisitæque doctrinæ scientiam ita comprehendit, vt admirationi esset vniuersis, nec iam se intra Italiam contineret illius gloria, sed mare & Alpes præteruecta longè se ad vltimas terras, lateque diffunderet. Cardinalis quidem Bellarminus (quem virum parùm consideratè quicquam, aut ad assentationem dixisse vel fecisse vmquam, nefas esset suspicari) solitus erat dicere, videri sibi Virginium alterum Picum Mirandulanum, eum qui ob excellentiam ingenij, & doctrinæ, phœnix est nuncupatus. Quod sanè dictum & probabatur in vulgus, & vtriusque genus, mores, formam, ingenium, studia, exitum ipsum vitæ ex æquo comparanti haud multum absonum à vero reperietur. In cuius rei fidem subiicimus numisma, ex vnâ quidem parte duobus phœnicibus insculptum, ex alterâ verò totidem imaginibus affabrè ductis, & extantibus; quarum prior Ioannem Picum, Virginium Cæsarinum altera referebat.

Idem Cardinalis Virgino auctor fuit, vt tantam rerum optimarum scientiam, ingenijque præstantiam, quæ sibi diuinitus contigisset, ad ipsius Dei gloriam, & generis humani fructum conferret, scribendo librum, in quo vberioribus argumentis, quàm ceteri fecissent, magisque ad sensum permanantibus, omnem dubitationem tolleret de immortalitate animorum, ad reuincendam illorum pertinaciam, qui sacrarum literarum testimonio hac in re minimè acquiescerent. Et sanè multa in id argumentum Virginius iam collegerat, colligebatque in dies, quò omnia suo tempore rectè & ordine digesta luculento volumine complecteretur, nisi præmatura postea mors egregium Opus, quemadmodum alia multa quæ moliebatur animo, interceptisset. Inter hæc non neglexit Iuris quoque scientiæ, cuius Consultus fuerat Parmæ sollemniter appellatus, operam dare, coacto etiam stylo, quo ceteroqui castigato utebatur, accommodare se formulis corruptæ Iurisprudentiæ. Veruntamen longè maior

maior illum voluptas ad mitia Musarum studia,
 & flagrantior cupido rapiebat, hominem præser-
 tim non tam honorum & potentia, quibus vul-
 gares animæ vsque ad insaniam capiuntur, quàm
 laudis & gloriæ; quâ magnæ mentes & erectæ
 imprimis ducuntur, appetentissimum. Quam-
 obrem, valere tandem iussis leguleiorum fori-
 que clamoribus, iterum se liberalioribus literis
 totum tradidit, Theologicis præsertim, ac Phi-
 losophicis: quarum primas cum sacræ historiæ,
 Canonum, Conciliorum, ac Patrum cognitio-
 ne coniunxerat; in vltimis verò, Doctore & Ma-
 gistro Auanzino, de quo supra memorauimus,
 ita vsque ad illud quidem tempus Peripatetico-
 rum sectæ adhæserat, vt ab eorum placitis vel la-
 tum vnguem discedere religio illi esset. Verum
 vbi versari familiarius cœpit cum Federico Prin-
 cipe Cæso, eiusque auctoritate & consilio in
 amicitiam se dedit Galilæo, Ioanni Ciampolo,
 alijsque eius disciplinæ hominibus, qui è cælo
 se deuocasse gloriabantur veram ac germanam
 philosophiam, hoc est, aliam planè ab eâ, quam
 Aristoteles tradidisset; primò quidem obluctari
 acriter eorum dictis, deinde vbi quotidianus ser-
 mo argumenti insolentiam cicurauit, haud gra-
 uatè aures, postremò etiam manus dedit. Itaque
 veteris militiæ desertor & transfuga, vt sunt iu-
 uenum ingenia cupida rerum nouarum, transi-
 tum fecit ad castra Lynceorum (id nomen A-
 cademiæ fuit) quorum erat institutum inusita-
 ta rerum euenta, quæ terris, quæ cælo accide-

R 3

rent,

rent, in disputationem vocare, causas sedulò indagare, & eorum obseruationibus, alijsque experimentis, veterem omnem philosophiam, Aristotelicam in primis euertere. Ex eo numero qui esset, quasi familiæ suæ tesseram ambitioni vocabuli conuenientem, gestabat digito anulum, lynce insculptum, quo significabatur, esse eos in rimandis naturæ arcanis perspicacissimos. Hæc porrò Academia auctorem habuit eum, quem diximus, Federicum Principem Cæsium, literarum amatorem potius, quam peritum, mansitque tamdiu, quamdiu vixit auctor suus, qui illam quasi fatam à se arborem omni officio industriaque colebat. Verùm eo mortuo, cum Academici nullas haberent certas sedes, nec ceterarum Academiarum morem sequerentur, statis diebus in vnum conueniendi, sed vnico nominis splendore, & annuli mysterio omnis eorum disciplina contineretur; breui Lynceorum memoria ita extincta est, vt eorum ad ætatem hanc nostram vix tenuis aura peruenerit. Præter Galilæum, & Ciampolum, coluit quoque Cynthium Clementem eidem sectæ addictum, & insignem eâ tempestate Medicum. Ab eo Virginius Chimicis sacris initiatus versari cœpit attentius in eius artis experimentis, quibus præcipuè Aristotelis fundamenta conuelli putabant. Eaque ipsa experimenta conuertit postmodum à destruendis Peripateticorum placitis ad fulciendam valetudinem suam, quæ iam & assiduo labore in studijs, & habitu corpo-

corporis gracili, propensoque ad maciem, in deterius quotidie prolabebatur. Verum hic quoque conatus, sicut alia multa quæ periclitatus fuerat medicamenta, irritus fuit, in dies magis magisque superante vi morbi. Cuius rei cum omnem culpam (vicio generis humani) conferret in incitiam Medicorum, inuehi vehementer eâ occasione solitum ferunt in insaniam temporum nostrorum, quibus ars illa, cui valetudinem nostram vitamque credimus, tamquam humilis & plebeia, digna iudicaretur, in qua illi fermè elaborarent, qui nullas vererentur violare maiorum imagines, qui que tenuitate plerumque rei domesticæ prohiberentur operam dare studijs ac disciplinis ad eam probè tractandam necessarijs; instrumenta fundi, pascua, nomina, supellex, à viris honestissimis, patricijsque vendicarentur. Igitur cum alterius cæli præsidium, reliquis omnibus frustra consumptis, experiri constituisset, Bononiam iter intendit, non quòd situm illius vrbs maximè opportunum duceret valetudini suæ, placidum alioqui temperatumque cælum desideranti; sed quòd in Bononiensi Gymnasio mereri stipendia dicerentur Medici præstantissimi, nec deessent literati viri, sine quibus, vt cetera adessent omnia, videbatur sibi Virginius in solitudine luctuque viuere. Sed interceptus in itinere ab amantissimo sui Principe Cæsiò, Aquaspartam Cæsiæ gentis oppidum propè Spoletum diuertit, mansitque ibi aliquot dies magnâ, quantum

quidem per inualetudinem licuit, cum voluptate. Quippe Federicus, quò libentiozem illic Virginium retineret, Bononiã accerferat, præ ceteris, Claudium Achillinum, Philosophum ac Poëtam, opinione quidem omnis Cisalpinæ Galliæ maximum, & Petrum Poterium rei Chemicæ egregium artificem, quibuscum alternas horas hilare ac iucundè transigebat. Ac breuî tantum de veteri suâ sæuitiâ morbus remiserat, vt vox etiam, quam pituitæ, vel alterius cuiusuis humoris defluuio vlceratae fauces iam olim intercluserant, ad officium rediret, vt Elegiã quadam ad Cynthium Clementem sibi ipsi effusè gratulatur. Nam ceteris eius virtutibus non leui ornamento erat mira indoles, & dexteritas ad Poësim, præcipuè Latinam, in quâ Tibullum, Propertiumque, eruditorum iudicio, feliciter expressit elegiaco carmine. Italicis etiam numeris se exercuit, adductus consuetudine Ioannis Ciampoli, qui eo præcipuè ornamento aditum sibi ad laudem, & ad potentiorum limina patefecerat. Sed quamuis Virginius profiteretur maxime omnium probari sibi Ciampoli venam & characterem; longè tamen diuersã viã vterque illorum ibat ad carmen. Virginius æquabile & temperatum sequebatur scribendi genus, perspicuum, graue, simplex, quod seriò rem ageret, & in quo Latij veteris incessum facile agnosceres; in Ciampolo liber spiritus, noua omnia, concitata, grandia, inaudita, plena periculi & audaciæ ad Pindarum aspirantis, quæ propterea

propterea omnem ad se raperent admirationem
theatri. Quam scribendi rationem perperam
imitati postea, qui se Pindaricos dici volunt, in
tam absurdos errores inciderunt, ut ex plurimis,
quæ aliquot ab hinc lustris irreperunt in Rem-
publicam literariam hæreses, nulla, ut viri qui-
dem sapientes iudicant, foediùs Italicæ iuuen-
tutis ingenia corruerit. In his, quæ scripsit ma-
ternâ linguâ, multa reperiuntur etiam amatoria,
satis pro argumento verecunda & sobria: quæ
tamen Auctor postea improbavit, tamquam
imbecillâ adhuc ætate scripta: & superat eorum
numerus, quæ hominem philosophum, & à
vulgi erroribus alienum magis deceant, quæque
Christiano Poëtâ digniora videri possint. Quâ
etiam in re secutus est Ciampoli auctoritatem
suadentis, honestissimam secum provinciam
fisciperet, ad meliorem frugem moresque re-
uocandi Etruscas Musas, quæ, nonnullorum vi-
tio, nihil iam sancti aut casti haberent, sed
cuiusvis è vulgo libidini prostitutæ in obscœnis
tantum & procacibus argumentis occuparen-
tur. Virgilius itaque à iuuenili licentiâ ad gra-
uiora stylo conuerso, moralis Philosophiæ præ-
cepta, quod nemo adhuc ante ipsum ex propo-
sito fecerat, aggressus est carminibus tradere,
ut etiam profiteretur Ode illâ, quæ Proœmium
inscribitur. Et quia ad informandos optimis
moribus animos duplici præcipuè viâ ac ra-
tione niti oportet; ad honesta videlicet incitan-
do illos, & reuocando à turpibus; utramque

Virginius complexus est: illam quidem pluri-
 bus Odis (cantiones nostri vocant) ad varios
 amicos scriptis; hanc verò nonnullis Satyris Lu-
 ciliano aceto perfusis, in quibus ætatis suæ vi-
 tia perstrinxit acriter: quandoque etiam perso-
 nis potentiâ vel dignitate illustribus, quâ erat
 animi libertate ac spiritu, in os inuolare non
 dubitauit; sed animi tantum gratiâ, & expe-
 riundi eo in argumento ingenij, non quòd vlli
 mortalium inuri notam suis carminibus vellet.
 Ceterum quòd fideliozem literis suis operam
 daret, in superiorem paternæ domus contigna-
 tionem secesserat. nec eò quemquam ferè ad-
 mittebat, præter illos, qui pari erga Musas ani-
 mo essent, paribus studijs ducerentur. Hos enim
 ad se venientes omnibus humanitatis officijs ex-
 cipiebat: cum his disserere, lectitare, conui-
 uari, deambulare, dies integros commorari:
 cum eisdem communicare lucubrationes suas,
 impensè prius rogatis, diligenter animaduerte-
 rent, & si quæ minus probarent, atroci stylo
 effoderent. Quorum quidem nonnullos alienâ
 ope & præsidio indigentes aluisset etiam domi
 suæ, vt solebat sæpè desiderare, si per tenuita-
 tem rei domesticæ licuisset. Verùm cum bono-
 rum paternorum summa vnâ cum Ducatu Ci-
 uitatis Nouæ in Picenis, alijsque in agro Latino
 oppidis, ad grandiozem natu fratrem, more
 apud nobiles familias recepto, peruenisset; ipse
 tertio loco genitus eam pecuniam annuatim
 percipiebat, quæ cum per se ipsa satis exigua erat,
 tum

tum verò parùm attentè administrata, vt ij faciunt, quibus seriò occupatis in studijs literarum ingrata omnino atque odiosa accidere solet rei familiaris procuratio, ægrè in annuos sumtus suppeditabat. Quò fiebat, vt graui se nonnumquam ære alieno obligaret, quod postea Dux ipse ad arcendam notam, quæ in se etiam redundasset, molesto quidem animo, sed exsoluebat tamen. His angustijs vt obuiam aliquando iret, litem cum eodem Duce instituerat, quâ petebat, vt liberalior sibi in singulos annos pensio decerneretur, prout vltimis illis temporibus maior facta fuisset accessio ad patrimonium Cæsarinæ familiæ, ad cuius facultatem respexissent Maiores sui, cum secundo loco genitis annuos præscriberent redditus. Sed Mapheus Cardinalis Barberinus, quem ingenij ac studiorum similitudo Virginio, quamuis longè natu minori, familiarissimè coniunxerat, ei persuasit, vt omni contentione sublatâ, quietè cum fratre & concorditer viueret; quòd ita deceret præclarum virum, eaquæ esset certior ratio extorquendi ab illo pecuniam. Eo interim in otio, & quasi malaciâ literarum, non licuit Virginio diutiùs viuere, ipsum inter Cubicularios intimos cooptante Gregorio XV. operâ Ioannis Ciampoli, qui Pontificio nomine exarabat epistolas ad Principes. Is vbi ad illum honoris gradum est admotus, nihil habuit antiquius, quam vt significationem aliquam Virginio daret grati animi, & beneficiorum memoris, quæ plurima

ab

ab eo, insigniaque acceperat. Erat Gregorio à secretis, in ijs quæ ad statum curamque Reipublicæ pertinent, adeoque non mediocri auctoritate & gratiâ in aulâ florebat Ioannes Baptista Agucchius Bononiensis, vir cum ceterâ clarus, tum verò scribendi Italicè, & rerum per literas gerendarum laude clarissimus. Eius commendatione Ciampolus sicut ipse in eum locum peruenerat, ita facilè est consecutus, ut Virginius ad eum, quem diximus, honoris gradum ascenderet. Sunt qui credant, Virginium, ubi primùm in Palatium pedem intulit, veteris instituti oblitum cogitare cœpisse de anteuerendâ purpurâ Alexandro fratri, cui quamuis tenuioris ingenij homini, tamen uti & natu grandiori, & aliquot iam annos constituto in publico munere, deberi potius is honos videbatur: tantumque breuî vel suâ industriâ, vel amicorum ope profecisse, ut cum Gregorius lento quidem, sed graui conclamatoque morbo implicaretur, ad illustrandam præclaro aliquo facinore memoriam extremi temporis, de Virgino Cardinali creando in primo conuentu Senatus, vnâ cum duobus alijs viris ornatissimis, Agucchio ipso, & Angelo Cæsio, consilia inirentur; quæ tamen Pontificis mors citius, quàm credebatur, consecuta discussit. Alij verò postremæ quidem parti assentiuntur: quòd verò pertinet ad præripiendum fratri honorem, commentos fabulam putant aulicos homines, Virginium non ex ipsius virtute & altitudine animi metien-

metientes, sed ex moribus, & naturâ imperitæ multitudinis, quæ adduci numquam potest, vt minimè credat insanire eos homines, qui nihil ducunt præclarius vitâ rectè sapienterque traductâ. Adduntque, Virginium non repugnantem potius, quam volentem pertractum fuisse in Aulam Pontificiam, clamante subinde Ciampolo, indignum esse viro magnanimo, præsertim philosopho, cum scias humanam societatem mutuis officijs contineri, nullam velle Reipublicæ partem attingere; cumque literarum adeò sis amans, occasiones auersari illas, quibus literæ poliuntur: non prætermittendam opportunitatem iuuandi amicos, & industrios homines, nec ea munera recusanda, quæ, nisi à probis viris sapientibusque occupentur, improbis & iniustus, magnâ cum Dei offensione, rei que publicæ incommodo, sint committenda. Mortuo Gregorio, & in eius locum Urbano Octauo Pontifice renunciato, statim eius Cubiculo Virgilius præficitur: idque tribuisse Urbanum opinio fuit non tam veteri benevolentia, quâ eius indolem ab ineunte adolescentiâ complexus fuerat, quàm recentibus eiusdem erga se meritis. Cum enim Mapheo Cardinali Barberino dudum subirati Hispani essent, suæque erga illum voluntatis non obscuras dedissent significationes; ægrè illi, vt existimare quiuisset, ad Summum Pontificatum aditus patuisset, nisi Virgilius à Francisco de Castro Regis Hispaniarum ad Pontificem Oratore, & Didaco Saauedra, qui consilio-

filiorum omnium Francisco particeps erat, sapius vrgendo impetrauisset, æquiore in tantum Virum animo esse vellent, & auctores fieri, vt is cum Rege Catholico in gratiam rediret. Iam olim enim Virginius, manucentibus literis, & re Poëticâ, insinuauerat se in vtriusque illorum familiaritatem, quemadmodum etiam Mapheo egregiè conciliauerat Gasparem Cardinalem Borgiam Hispanicæ factionis moderatorem ac ducem, qui quamquam durior ad hæc studia videbatur, facile tamen suauitate morum Iuuenis nobilissimi, & miræ in tractandis conciliandisque animis dexteritatis ita captus est, nihil vt esset, quod non eius causâ faceret libentissimè. Certè si in Pontificibus creandis quicquam humanæ opi tribuere fas est, ac non potius sola tam arduo in opere & sacrosancto Voluntas Diuina dominatur, egregiè meritis de Urbano Octauo Virginius eo factò videri potuit. Ad eum tamen fortunæ gradum tantam animi æquitatem & modestiam attulit, vt eorum qui apud Urbanum aliquo loco essent, nemini minùs licere videretur: tantumque abfuit, vt eos imitaretur, qui ad potentiam opesque ex insperato euecti efferuntur fastidio quodam & contumaciâ; nullum vt suauiolem ex eo loco fructum percipere se fateatur, quàm subleuandi veteres amicos, eos præcipuè, qui destituti re familiari, ingenio, & literis abundarent. Itaque breui illo tempore, quo in eâ dignitate vixit, eorum quàm plures, prout cuiusque conditio ferebat, aut in familijs virorum

Prin-

Principum, aut honesto aliquo in munere collocavit. Aliquos etiam apud se retinuit: in his Augustinum Mascardum, quem Parmæ cognitum, hospitis & contubernalis loco habebat; & Franciscum Balduccium, cuius operâ utebatur in scribendis epistolis, virum ad Poësim omnino factum, si acrioris limæ labor, & vberior cognitio artium optimarum ad eius ingenium accessisset. Alios verò, qui cùm nihil domi pingue haberent præter ingenium, inani tamen scientiæ opinione inflati, sæculum incufabant, ut ferè fit, quòd iacere literas pateretur, molliter atque urbanè admonitos erroris, in quo erant, hortari solebat, relictis studijs literarum, aliam omnino artem magis accommodatam humeris suis, aliud vitæ genus aggredierentur. Eaque Virginij libertas meliora suadentis, multis, qui nullam in tanti Viri dictis subesse fraudem poterant suspicari, salutis fuit. Tam illustri loco positum Virginium, cùm publica expectatio, tum verò Virbanus ipse Purpuræ destinabant. Verùm quod illi aliena mors paulò antè abstulerat; sua tunc abstulit. Nam intra vertentem annum, ex quo Pontificio Cubiculo præerat, extremâ iam macie confectus, fato, quod iamdiu forti erectoq; animo opperiebatur, tandem concessit, Kal. Aprilis, anno M. DC. XXIV. Constans autem opinio fuit, mortem illi maturavisse Præfecturam Cubiculi, cui ut frequens adesset, adeoque palàm Pontifici faceret, se integras ad purpuram vires allaturum, affecto corpori, & quietis indigenti minimè parceret.

ret.

ret. Virginij quidem mortem adeò grauius tulisse fertur Vrbanus, vt per aliquot dies, vbi de illo mentio incideret, lacrymas non haberet in potestate: & cum Alexandrum Virginij fratrem Cardinalem creauit, professus sit, se potius Virginij memoriæ, quàm Alexandri promeritis illum honorem tribuere. Quàm carus autem ciuitati fuerit, mœrore funeris indicatum est. Senatus enim, Populiq̃ue Romani decreto, in Palatio Capitolino statua illi posita est, doloris publici testis, cum inscriptione Ioannis Ciampoli:

VIRGINIO
CÆSARINO
QVIRITIVM SAPIENTISSIMO,
CVI TANTA INGENII VIS,
VT DOCTVS ETIAM HABERI POSSET
SINE LITERIS;
TAM AMPLA LITERARVM SVPELLEX,
VT ADMIRATIONEM MOVERE POSSET
ETIAM SINE INGENIO:
QVEM TAMQVAM VRBIS MIRACVLVM,
ET NOBILITATIS ORNAMENTVM
TVM INDIGENÆ, TVM CONVENÆ PHILOSOPHI,
POETÆ, ET RHETORES INVISEBANT,
SVA QVISQVE DECORA

IN

IN HUMANISSIMO MOECENATE MIRANTES:

CIVIS IUVENTVTI

PERTINAX DOCTRINARVM STVDIVM

SENILIS PRVDENTIAE

GLORIAM COMPARAVIT,

IUVENILIS VALETVDINIS ROBR ERIPVIT:

QVI FACTVS ADOLESCENTIBVS

EXEMPLAR VIRTVTVM, ET PARENTIBVS

MENSURA VOTORVM,

NONDVM TRIGESIMVM ANNV M INGRESSVS

MORTEM OCCVBVIT IN VATICANO,

SAPIENTIVM LVCVBATIONIBVS,

ET PRINCIPVM LACRYMIS ILLVSTREM:

CVI PONTIFICII CVBICVLI PRÆFECTVM AGENTI

VRBANVS VIII.

ECCLESIASTICAE PURPURÆ DECVS

A PRÆOPERA MORTE

EREPTVM FVISSE CONQVESTVS EST:

EIDEM PVBLICIS EXEQVIIS COHONESTATO

S. P. Q. R.

ANNVENTE PONTIFICE,

INTER TRIVMPHALES DVCES IMAGINEM

ET MONVMENTVM DECREVIT,

NE MINVS LITERARVM GLORIA,

QVAM ARMORVM,

CAPITOLIYM DECORETVR.

Appa.

Apparatissimo funere elatum ad D. Mariæ de Arâ cæli, Alexander Gothifredus S. I. Patrius Romanus pro concione laudavit. Humoristarum item Academia Virgino (qui honos, ex instituto illius loci, viris tantummodò famâ ingenioque maximis haberi solet) iusta persoluit, Augustino Mascardo clari iam tum nominis Oratore verba faciente. Cuius Oratio excerpta de more est à Poëtarum carminibus, quorum magna pars ereptum sibi Mœcenatem suum certatim dolebant, veroque luctu, non ad ostentationem ingenij simulato, funus prosequerantur.

VIRGINII CÆSARINI
ROMANI,

olim VRBANI VIII. Pont. Opt. Max.
Cubiculo Præfecti,

EPINICION in Victoriam Bohemicam
Serenis. D. Maximiliani Boiorum
Ducis.

Tristitiam, trepidosq; metus, cura s'q; proteruis
Tradam Carpathium per mare ferre Notis.
Omnia leta cano: pleno nunc ore sonandum:

Aurea quid cessas mi dare plectra puer?
Non referam molles luctus, priuata silebo

Damna: queri nobis publica causa vetat.
Surge anime, & desueta diu fer gaudia mente:

Surge anime, atque aliam disce mouere chelyn.
Sacra canit vinc'tus Peneide fronde capillos

Vates: quisquis ades, dic bona verba sacris.
Vrantur Syria merces, Nabathæaq; tura:

Puniceas oleant lucida templa rosas.
Vltæ profanatas adsitis numina sedes,
Impleat & vester nunc mea lina fauor.

*Sunt aliquid Superi : Romanis regnat in aris
 Relligio, veteres quam coluistis aui.
 Non desunt lentas ultricia fulmina in iras,
 Iudicat & tandem crimina pœna sequax.
 Fœda Palatinum regnis dare terga Bohemis
 Vidimus, & nostrâ parta tropæa manu.
 Fracta cruentatum voluuntur sceptrâ per Albim:
 Funereo Hercynius sanguine tabet ager.
 Vincula Praga manu gestat, quâ tela gerebat,
 Et malè decussos accipit ore lupos.
 Quis Superùm, Muse, nostros ad bella maniplos,
 Dicite, quæ iuuit Cæsaris arma manus?
 Vtraque finitimis legio confederat aruis,
 Cernebantq; auidi matua castra duces.
 Hinc Rhenanus agit Slaus, Morauosq; rebelles,
 Et ferus in pugnam Slesia signa rapit.
 Fœda Superstitio, sacris infensa Latinis,
 Tincta Acheronteo spicula felle tenet;
 Et Vaticano ante alios incendia templo
 Calvinus minitans impia tela rotat.
 Hinc armis nitet Augusto deuota iuuentus,
 Ardet & eratâ cuspide Boia cohors.
 Vnâ ingens Hispana phalanx certamina poscit,
 Iustaq; Parthenopes miles in arma ruit.*

Arduus

Arduus & campo sese Buquoius infert,
 Magnanimosq; docet spernere fata viros.
 Aptant se pugna Tyrrheni principis ala;
 Hostem iamq; prior, quàm manus, ira ferit.
 Sic steterant acies: necdum dare carmine belli
 Clarisonæ audebant signa cruenta tubæ.
 Aëre se mittens rutilus cùm nubibus actus
 Liquit Adalbertus cærulea templa poli.
 Et Bauarum stetit ante Ducem: tum stella nitenti
 Per nubes secuit crine refixa viam.
 Non ille attulerat chlamydem, tunicasq; crepantes
 Textilibus ventis, carbasesq; sinus.
 Non pastorali firmans vestigia virgâ,
 Aut venit mitrâ tempora vinceta gerens.
 Qualem Diuorum cumulantem altaria donis
 Iam vidit melior Praga operata Deo.
 Norica sed forti crispans hastilia dextrâ,
 Totus & ardenti clausus ab ære nitet.
 Aureus umbo iras, furias, clademq; vomebat:
 Nutabat cristâ versicolore caput.
 Mox ait: O fidei Princeps defensor auitæ,
 Maximiliane, tuis gloria maior auis;
 Perge, agè, tempus adest, via nunc rüpenda per agmen:
 Disijce, me, trepidos, omina dante, duces.

Sat regnare datum sceleri, iam fraudis abunde est:

Nunc admissa truci crimina morte luant.

Tu celi vindex: tibi victima corruet hostis,

Planget & aduersam sanguinolentus humum.

Non te, quod densis horrescunt agmina signis,

Terreat: has acies numina magna premunt.

Diuorum violata animo simulacra reuolue,

Et temerata truci fana vetusta manu.

Vestales subeant aditus, & milite, castus

Quæ colit, audaci claustra refracta, pudor.

Illa est, illa ferox leto sternenda iuuentus,

Diuorum è tumulis quæ ruit ossa sacris.

Quiq; dedit cineres nostros ludibria ventis,

Det lacer impastis ossa inhumata feris.

Quod causâ vincis, vinctes & viribus hostes:

Stabunt pro castris iusq; piusq; tuis.

O quantos hodie confusæ cadis acervos

Aspicias! dextrâ funera quanta dabis!

Euentura cano belli non futilis augur:

Mentiri haud Superûm nuncia lingua potest.

Ecce tuas volitat circum Victoria turmas,

Leçtaq; Idumæis fert tibiserta iugis.

Dixit, & intorsit furialis robora teli,

Horret quæ denso crebrior hoste globus.

Proxima

Proxima Boiugena regis volat hasta per auras :

Cetera ductorem turba imitata ruit.

Exhortantur equos, laxiſq; feruntur habenis :

Quadrupedum occurrunt pectora pectoribus.

Fulmineum explodunt nitroſa tonitrua plumbum,

Sulphureaſq; volat Mors comitata pilas.

Dant sonitum colles, refugitq; exterritus amnis:

Æther diſſultat, concutiturq; ſolum.

At Dux fatifero Boiorum dimicat enſe :

Qua ruit, horreſcunt obuia corda metu.

Latum limitem agit peditemq; equitemq; metendo,

Verſaq; vulnifico fulmine terga ferit.

Indica ſic frendens furit inter ouilia tigris :

Per Libycas equitans ſic ruit Auster aquas.

Sic flamma arentes victrix populatur aristas :

Diluiem meditans ſic tumet Iſter agris.

Tum verò exoritur clades horrenda cadentium,

Strataq; in informi corpora cade natant.

Pars ruere in fatum, pugnaci & pectore mortem

Accipere: incerta pars dare terga fugæ.

Hi fluium petere, & rapidis ſe credere lymphis;

Brachia ſed vincit vulnere tarda labor.

Iam terror miſeros nigris amplectitur alis,

Et quatit inſolitus pectora pulſa timor,

Iam reboant gemitus morientum, pallida fuso
 Exultatq; virum sanguine Tisiphone.
 Undique sanguineæ strages, & plurima mortis
 Versatur facies: inficit arua cruor.
 Vicit Relligio tandem, fusaq; cateruæ
 Sunt visa ad nostros proijcere arma pedes.
 Tu quoque, Rex, stares miserandus truncus in aruis,
 Ni leto profugum surripuisset equus.
 Ecce petis Morauas, latebrosa cubilia, siluas,
 Nec, quæ circumstent aspera fata, vides.
 Quò ruis, ò demens? nostris accede triumphis:
 Cesareum satius spontè subire iugum.
 Iam tibi prædico exilium, longosq; labores,
 Pauperiem, & nullos per tua regna lares.
 Finibus extorris, Rheniq; expulsus ab amne,
 Quàm mallet, dices, hac cecidisse die!
 O ubi nunc soceri auxilium, classeq; Batavæ!
 Fugisti: languet spiritus ille tuus.
 Voverat ille (nefas) sese Capitolia ferro
 Excisurum olim, Romulidumq; decus:
 Ebrius & patrio celebrans conuiuia Baccho
 Sacrarat telis Itala regna suis.
 At Superi oderunt ventosæ prælia linguae:
 Imminet in tumidos numinis ira duces.

Monti-

Montibus Amonijs celsos imponite montes,

Monti parq̄, Mimas, Oromedonq̄, ruant.

Ægeon validus centeno fulguret ense,

Porphyrionq̄, fremat, centimanusq̄, Gyas.

Fulmine deiecti Stygias trudentur ad undas:

Inuenient Siculis flammea busta iugis.

Pura triumphatum Pietas ascendit Olympum,

Et parent humili sidera capta prece.

Hinc tibi victori, plausu fremituq̄, secundo,

Fessa malis reserat mœnia Praga triceps.

Tu sancis leges, inimicaq̄, fœdera rumpis,

Dux acie, & iusto dux metuende foro.

Bella gemunt, fractamq̄, fidem, te iudice, fontes:

Fallaces cohibent vincula athena viros.

Lictorem metuunt ausi spreuisse phalanges:

Armorum peragit stricta securis opus.

Miles Io ingeminat pracinctus tempora lauro:

Acer Io ingenti voce triumphæ canit.

Ante tuos currus fracto Moldavia cornu

Decolor incedit sanguine tincta suo.

Fertur summisso, tristiq̄, Bohemia vultu,

Quas nutrit, passis puluerulenta comis.

Numina redduntur templis, altaribus ignes,

Numinibus cultus, turea grana focis.

Primus & ante aras Princeps inducit honores,
 Hostilesq; aptat postibus exuias,
 Arma fugacis equi, seruantia signa cruorem,
 Et de languenti spicula lapsa manu.
 Ingentes pendent haste, infelicia tela,
 Et frustrata suos scuta cruenta duces.
 Sacra redux celebrat Romanâ in veste sacerdos,
 Edit & arcano verba timenda sono.
 Dein animata Deo delibat munera mensæ,
 Et, memorans Christi funera corde, litat.
 Monstra fremunt Erebi, Cocytia regna resultant:
 Horrendum Husfitus sibilat ore draco.
 Magnus calicolum plaudens tibi Carolus aulâ,
 Hæc secum tacito in pectore versat avus:
 O verèeductam Francorum è stemmate prolem!
 Prælia sunt testes sanguinis ista mei.
 Prosequitur plausu stellantis regia cæli,
 Gaudet & aligerum templa per alta chorus.
 Quare agè præceptis pubes imbuta Latinis,
 Ritè operata Deo munera mente refer.
 Grates Cælitibus, quorum immortalibus armis
 Debetur pulcro parta labore salus.
 Ferdinande, tuo victor letare triumpho:
 Gaude Cæsareis fascibus aucta domus.

Victa

*Victa sub Augustis redijt prouincia virgis ,
Externumq; iugum se coluisse dolet.*

*En tua syderea veniunt ad classica turma :
En tua calicolũm prosperat arma Pater.*

*Non tibi dat metas rerum , non tempora calum ;
Terrarum imperium sed sine fine dedit.*

*O benè culta pio caelestia sacra Rodulpho !
Qualia creuerunt omine regna tuo !*

*Exoriens , moriensq; tuas Sol aspicit undas :
Auster , & Arctoi te colit ora soli.*

*Concinit Austriacos Siren Tyrrhena triumphos ,
Et plaudit faustã , cùm tonat , Aetna face.*

*Belgica concreto per stagna rigentia tergo
Arma , & plaustra tuus stridula miles agit.*

*Feta tuis sceptris alios sors parturit orbes ,
Transq; fluentisonum regna dat Oceanum.*

*Peruuios tua iura domant , & Mexican ingens ,
Teq; Thyestaã Brasili pasta dape.*

*India quin aurum , captiuãq; cinnama mittit ,
Memnonij baccas & tibi dona freti.*

*Gangaridũm Hispanæ sunt hospita litora puppi ,
Seruit & Eoæ fertilis ora Goe.*

*Gaude Relligio , soboles dilecta Tonanti :
Ire per Ethiopas ad tua templa licet.*

Auro

*Aurora tellus veneranda oracula poscit :
 Sacra niger patrio ture procurat Arabs.
 Occiduis Phlegethon longè detruditur aris,
 Patagonum luci præmonuere fugam.
 Quæ tenet imperium , Romanos Austria mores
 Edocet , & victos ad pia sacra vocat.
 Tu celo populos , Superi tibi regna rependunt ;
 Nec magis es ferro , quàm pietate potens.
 Hæc ego magna canam vates tua signa sequendò :
 Gloria det vires , carmine magnus ero.*

A D

GREGORIVM XV.
 PONT. MAX.

Bellicos Italiae tumultus pacantem.

Projice tela manu bello furiosa iuventus :
 Linquite Cenomanum Martia castra duces.
 Cornipedisq; leues cesset glomerare recursus
 Lugubri galeæ luce timendus eques.
 Romanus vetat arma Pater , Martemq; relegat,
 Sanguineamq; sitim trans pia regna fugat.
 Compescant litui , compescant classica murmur:
 Cantentur pacis sola tropæa tubæ.

Deuocat

Deuocat è calo, felicia munera, pacem,
 Qui reserat cæli limina athena Pater.
 Ausonias solui decernit in otia gentes:
 Itala pallenti liberat arua metu.
 Drusorum manes, Augusti nominis umbra,
 Gaudete: hæc vestri est pompa laboris opus.
 En iterùm reduces Capitolia ad alta triumphii;
 Nec tamen hic ullo est sanguine partus honos.
 Alpibus impositi Rheti sensere tremendis
 Agmine non fracti iura Latina togæ.
 Cernite tranquillos deuoluat ut Abdua fluctus,
 Et Phaëthontæas purior auctet aquas:
 Serius ut torquens per opima noualia cursum
 Roscida triticeâ cornua cingat ope.
 Larius indigenâ crines umbratus oliuâ
 Splendidior gelidis exerit ora vadis.
 Hunc circùm Nymphæ, glauci gens humida regni,
 Desuetos ducunt vda per antra choros.
 Eheu quot scelerum mærens Insubria vultus
 Ceperat! heu quantum pertimuisse nefas!
 Et sibi funestas acies plebs ægra canebat,
 Et cædem, & prædas augure docta metu.
 Ille situ turres muris fulcire labantes,
 Et terræ infossas credere auarus opes.

Tristibus

Tristibus excubijs hinc cingere mœnia miles,
Atque alij externâ querere sede lares.
Fataq; premonuisse Deum crudelia signis,
Bellaq; narrabant significata polo,
Cùm triplici Phœbus fulsit mirabilis orbe,
Pallentiq; diu lumine sparsit humum;
Cùmq; cateruatim stragem demisit Auerno
Depopulatrici falce cruenta lues;
Et viduas passim Cereali munere terras
Solata est priscis quercus opaca cibus.
Prodigia hæc trepidum terrebant nuncia vulgus,
Omnia Gregorius cùm meliora dedit.
Publica vela regens Mundi, clavumq; ministrans,
Promisit faustum Nautæ puppis iter.
Extemplo grauidi bellis cecidere fragores:
Detonuit scopulis: vnda quieuit iners.
Quàm citò, ubi antennis grati effulsere Lacones,
Stagna modesta iacent, murmuris aura silet.
Quàm citò, cùm crepitans lapidoso verbere grando
Disijcit & vites, & sata leta boum.
Diffugiunt imbres, mitescunt flamina Cauri,
Iris ubi roseis æthera tranat equis.
Gratia multa tibi magnorum maxime Regum:
Depositis clypeis otia mundus agit.

*Pax ardor Superùm, Cæli mitissima proles,
Omne cum fausto Diua salubris ades.*

*Huc ades, atque Padi curru perlabere litus,
Et tibi casta regat frena pudica Fides.*

*Quacumque ingrederis felici Copia cornu
It comes, & leto in gramine balat ovis.*

*Incustoditæ Zephyris agitantur aristæ,
Et teritur valido sole perusta Ceres.*

*Te sequitur Bacchus: per te seruantur apricis
Collibus ad domini musta vehenda lacus.*

*Sarcula pace vigent, rubigo amplectitur hastas:
Cedit ruricolis gloria bobus equi.*

*Fas graditur tecum, tibi rident oppida, & vrbes:
Tu maculosa graui crimina lege domas.*

*Iustitiam solio pulsam tu reddis eburno:
Illius horrendas instruis ense manus.*

*Pacatum hinc volitat mutandis mercibus æquor,
Nec timet à nigris nauta pericla Notis.*

*Et tranquilla quies curas ornare recentes
Gestit, & inuentâ fertilis arte nitet.*

O mortale genus, quid leto in damna ruenti

Nostra iuuat celeres Marte aperire vias!

Quis furor est claras lauros nutrire cruore,

Pectoris ut fossi vulnera nomen emant?

Cognatis

Cognatis parcit maculis ieiuna leonum
 Ira, nec agnatâ gaudet hyena dape.
 Ecquando tigris gelido bacchata Niphate
 Parthica turpauit comparis arua nece?
 Proh pudor! humana est rabies asperissima ferri:
 Humana indomitus sauior ira feris.
 Quod si tantus amor cædis corda aspera pulsat,
 Desinite in patriæ stringere tela latus.
 Thrax vocat Ausoniæ resides in bella cateruas,
 Et poscunt Siculas Bospora bina rates.
 Vos pia busta vocant fædo calcata Tyranno,
 Inq̄, Palestinis sacra litata iugis.
 In Scythicas plaustris turmas, pharetraq̄, potentes
 Vulnera sit pulcer figere certa labor.
 Aut vos adscensis comitentur præmia Susis
 Bellica, odoratis turaq̄, rapta viris.
 Aut vestra in Parthis latetur stragibus hasta,
 Matribus Eois hasta gemenda diu.
 Ite agite, atque Asiæ felicia regna triumphis
 Lustrate, & capto dicite iura Syro.
 Vobisserta dabit florum nutritor Orontes,
 Perducat vestras unguine myrrha comas.
 Græcia barbaricè seuis onerata catenis
 Implorat socias semisepulta manus.

Oenotrias

Oenotrias classes æstivas Nilus ad undas
 Totâ veste vocans pandit in amne sinus.
 Se laniant Orientis opes, sibi dissidet ingens
 Aurora, inualido sceptrâ tenente duce.
 Et fremere insolito prætoria castra tumultu
 Vidimus, in Regem pilâq; missa suum.
 Ille, velut Boreæ procumbens viribus ornus,
 Occidit, & trunco corpore planxit humum.
 Discite ab exemplis hostilibus inclytâ factâ:
 Victima erat nostris hæc ingulanda focis.
 Parcite cognatas in bella laceffere gentes:
 Sanguinis abstineas, Ausonis ora, tui.
 Quod te iam dudum laceras discordibus armis,
 Nostra peregrino sub pede colla iacent.
 Pauperiem, morbosq; viris lacrymabile bellum
 Omne parit, cæcus cum mouet arma furor.
 Verum cum lituos inflat ciuilis Enyo,
 Ipsa quatit Stygias torua Megæra faces.
 Acrior infrenat Mars in certamina currus,
 Et peiora illum monstra secuta ruunt.
 Hellepontiacos utinam tibi, Roma, triumphos
 Ante meos obitus monstret amica dies.
 Quâ videam Patris auspicijs turbata Latini
 Sacra Arabum, & Latio reddita sceptrâ foro.

T

Gregorij

Gregorij hoc pietas, hoc auri prodiga poscit
 Dextera, & assiduo culta labore fides.
 Huius ab auspicijs iam nunc per templa propagans
 Relligio ante aras sacra pianda docet.
 Et Vaticane de culmine creditur arcis
 Ægida concutiens tela ciere Deus.
 Hæc precor eueniant. lauro tunc vincetus ouanti
 Tractabo auratae consona plectra lyrae.
 Conaborq; tuas laudes diffundere in ævum,
 Exiguus nostro sit licet ore sonus.
 Nec me tardabunt rauca mala murmura lingue,
 Quin bellator Io voce triumphæ canam.
 Iusserit hoc Clio, mutum genus omne natantum
 Edet cycneos per vada salsa modos.
 Sic ope Pieridum gelidas trans audiar Alpes,
 Trans tepidam Meroën: tu modo Phæbe velis.
 Et vincam aternâ clamantem Stentora voce,
 Nec mea cum Zephyris verba caduca fluent.
 Non me perpetuæ carpent obliuia noctis,
 Non omnis moriar: tu modo Phæbe velis.

GREGORIVM XV.

ITERVM LAVDAT
OB TRIVMPHV M PRAGENSEM.

Virtutis legumq; parens, celeberrima regnis,
Condita septenis Romula terra iugis:

O Patria eternum felix, fecunda triumphis!

O bellatorum prole beata virum!

Tu quamuis gemino solis metuenda sub axe,

Margine sidereo clausuris urbis opes:

Mille licet Tuscum Tybris regnator in aquor

Sceptra triumphali barbara vectet aqua;

Annibalisque fuga, & regalia vincla Iugurthæ

Dardaniæ fuerint pompa cruenta manus:

Grata tamen lauros ne dedignare recentes,

Quas tibi de Rheni litore, Diua, fero.

Gregorijq; sacros præcingat adorea fasces,

Quasq; apices terni circumiere comas.

Tu latè horrendo sacrorum numine pollens

Transcribis iussu perfida regna graui.

Deturbas solio reges, adimisq; curules,

Nec falsâ populos plaudere voce sinis.

Ecce Palatinus, magna te vindice lingua,
 Euersus regnis premia digna tulit.
 Consilijsq; tuis iustissima Caesaris ira
 Transtulit in Boios regna caduca lares.
 Ille ferox nobis dementes corde ruinas
 Dum parat, à patrijs excidit exul agris.
 Quas tu sperasti exuuias, dedit ipse Quirino:
 Pendent è nostris signa Bohema tholis.
 Nectantùm Ausonias augent Mauortia prædas
 Tela, sed & capti, Palladis arma, libri.
 Cecropias, sapiens vixit queis Græcia, chartas
 Hostibus ereptas Romula cura legit.
 Heidelbergæ; tuis clarescet Roma ruinis,
 Dum viuent artes, ingenijq; decus.
 Tu quondam aduersas in nos hortata phalanges
 Infandas poteras ære onerare manus.
 Caluinusq; tuis conflabat dira cauernis
 Hæsuræ in nostro tela ferox latere;
 Argiuæq; aciem verborum fraude polibat
 Gorgoneo explorans tineta metalla lacu.
 Non ita Cyclopum, si vera est fama, camini
 Informant rapido fulminis igne minas.
 Pro re calicolùm, pro maiestate Tonantis
 Ictibus horriferis saxa Sicana gemunt:

Miscuit

*Miscuit & nudus candentia tela Pyracmon
 Centimanum ardenti clara futura nece.
 At tu terrigenis Rheni fabricata sub antra
 In cali exitium tela rotanda dabas.
 Tybridis o castæ pubes operata Mineræ
 Gaude Socraticæ pignore læta domus.
 Hæc tibi sufficiet sternendis hostibus arma ;
 Hinc illis terror , morsq; cruenta venit,
 Quis scit , an & nostris hinc olim excussa lacertis
 Inficiet fusus spicula ab hoste cruor ?
 Petre faue , miles Christi dum prælia tento :
 Et mihi de Petri munere surgit opus.
 In tuâ monstra feror , Germania feta colubris :
 Et mihi sunt arcus , & mea dextra nocet.
 Vipereos victus , latrantia colla refringam ,
 Et sparso pharetræ pondere victor ero.
 Intereâ dulces Phæbi redeamus ad artes :
 Me citharæ imbelles , plectræq; Lyda vocant,
 Rex o sacrorum tibi plebs , tibi curia plaudat :
 Castalij plaudant per iuga bina chori.
 Et , benefactorum merces , tibi gloria detur ,
 Et memores titulos fama superstes alat.
 I felix , puppiq; sacrâ pete regna per undas ,
 Mercibus Eois perge operare ratem.*

Vise pharetratas gaudentes cæde Moluccas,
Hospitibusq; feræ litora Brasilia.
Trans Indum, & Gangem, nascentis & ultima Solis,
Ceruleas certo sidere curre vias.
Xauerus magno ante aras dignatus honore,
Auspice te, Superum, lintea tuta vocat.
Legifer ille Euri, Ledaïs clarior astris,
Ostendet fido lumine puppis iter.
Crede mari pia lina Pater: iam sternitur vnda.
Pura repercussâ marmora luce nitent.
Iam non de septem specibus effusa Trionis
Naufraga tempestas in tua vela ruet.
Nimbrorum illa olim sedes disiecta tumultu est
Aolia ingenti, nostraq; iura timet.
Hostes hinc soliti Cauris immittere habenas,
Vt quaterent alis aspera dorsa freti.
Atque indignati turgentia regna tridentis
Romanæ inferrent ultima damna trabi.
Visum aliter Superis: nauis, nanisq; Magister
Post victas hiemes litora tuta tenent.
Nauita Gregorius nunc regnat, & Aolus idem;
Hic nouus Hippotades murmura rauca domat.
Tolle Ithaco mendax franatas utre procellas
Clio: Romani est remigis illud opus.

Hic

Hic Vaticanis includit flamina claustris,
 Et rabiem, & furias prouidus ære ligat.
 Mœnia Pontificum, Diuisq; habitabile bustum,
 Dædaleisq; minis templa imitata polum:
 Ruraq; Phœacum siluis certantia cultu,
 Naiadum choreis vdaq; semper humus:
 Porticibus vestris ô qui me sistet & umbris
 Noscere quarentem Graia reperta senum!
 Vt tacitus vulgo reptare incognita Tempe,
 Et possim vestro rore leuare sitim.
 Hic ego Mopsopij vel ducam pocula mellis,
 Curuaq; Piræi litoris arua legam.
 Vel cupiens dubias naturæ accedere causas
 Ingrediar Macedum culta Lycea duci.
 Persequar aut tragicum spirantia carmina vatum,
 Cæiq; Alcæiq; aurea pleetra lyra.
 Tunc ego despiciam stultæ mala gaudia mentis,
 Donaq; gemmiferi despiciam pelagi:
 Quod formidatus vestigat classe Batavus,
 Quæ matutinas Iaua colorat aquas.
 Sardinie segetes, benè olentes fruge Sabæos,
 Hermum despiciam, despiciamq; Tagum.
 O valeant fasces, spinosaq; purpura Regum;
 O valeant miseri, quos lenis vrget honor.

*Quos vehit ad trabeas ventosis Gloria bigis,
Pectora quæ surdo verberare cæca ferit.*

*Tu Bellona vale, & vos ô fera bella, valete,
Et Martis furias docta ciere tuba.*

*Alter pila rotet campis, hastaq; coruscet,
Quà magnus nautis emicat Oarion:*

*Oceani Oarion pedibus qui stagna peragrans
Æquoreis humeros altior extat aquis.*

*At me fallentis carpentem commoda vite
Parnassi adspiciat lenis alumna quies.*

*Sic ego Musarum deuectus præpete pennâ
Eripiar populis, & super astra ferar.*

*Maior & inuidiâ per postuma carmina viuam,
Virtutisq; tuæ, Roma, pœta canar.*

NICOLAUS LUDOVISIUS
ISABELLÆ GESVALDÆ

Sponsæ Venusij Principi.

Accipe Trinacrijs è Regibus edita Virgo
Coniugis ingenuâ scripta notata manu.

*Accipe: concessos narrabit epistola amores,
Sollicitiq; animi nuncia verba feret.*

Nox

Non tot arundineis armantur terga sagittis
 Parthica, quot lacero pectore tela gero.
 Nec sic ardet ager, ventis æstate coortis,
 Pastor ubi flammis pinguibus arua coquit;
 Ut mea tabificis torrentur viscera tædis,
 Feruidus ut nostrum molle cor vrit Amor.
 Unica tu nostræ causa es pulcerrima curæ,
 Unica tristitiæ fonsq; modusq; mea.
 Vritur omnis amans, sed aperti coniugis ignes
 Suscitât, ut viuant, penniger ipse Puer.
 Felices, sociæ iungunt quos fœdera dextræ,
 Iungit & ad thalami gaudia pacta Venus.
 Me tibi connubio puerum data dextera nectit:
 Non vacui nectunt frigida regna thori.
 Te Campana tenet felicior hospite tanto
 Tellus; me inuitum Romula regna tenent.
 Heu mihi quàm longè meus à me disidet ignis!
 Ignis abest longè, sed ferus ardor adest.
 O utinam optato coràm consumerer æstu,
 Explerentq; auidam lumina amata sitim!
 Maceror, & nostro non sit medicina dolori;
 Acer & in latebris pectoris hæret Amor.
 Quid faciam? celerare fugam, sedesq; paternas
 Deserere, & fratris limina cara iuuat.

At vigilis patruï pia me custodia seruat,
Quam cælum, & terræ, fuscaq; regna timent.
Hic mihi discessum optatum, veniamq; roganti,
Causatus puero multa, negauit iter.
Te tamen inuenio, quamquam his regionibus adsis,
Blanditijsq; tuis, quâ datur arte, fruor.
Mente agito vultus ad nostra incendia natos;
Artificis video lumina Amoris opus.
Et meditor flauos crines, & eburnea colla,
Quiq; precor, niueos, sint mea præda, sinus.
Cùm verò hæc meditor, cælum contingere plantis,
Et videor celsi templa habitare Iouis.
At cùm te absentem agnosco, mea gaudia cessant,
Et videor tristi trans Styga puppe rapi.
Solamenq; mali, misero quòd restat amanti,
Legatos qui te, multa, adiere, rogo.
Quid facias posco, de me quodcumque locuta es,
Quæq; scio quero, mox repetita peto:
Qui vultus, quàm forma decens, quàm dulcia verba:
An desiderio tu moueare mei:
Num citharæ cordi tibi sint, num Palladis artes:
Saltanti ut soleas molliter ire pede.
Ecquid in antiquam virtutem gloria regum
Te rapiat: quenam sit tibi culta parens:

Hæc

*Hæc tunc sæpè meo reddunt responsa dolori ,
 O felix tali vulnere quisquis amat !
 Fulua coma est illi , niueo pulcerrima fulget
 Corpore , & incessu numen & ore patet.
 Illius ex facie contorquet fulmina Cypris ;
 Dum loquitur , vernas spargit ab ore rosas.
 Illius in digitis , plectrisq; loquentibus artem
 Musica Phæbei gloria fulget aui.
 Seu choreas ducit , siue est operata Minervæ ,
 Ponè illam triplex Gratia subsequitur.
 Et memor illa tui est , & multa interrogat illa
 Te super , & roseo , dum rogat , igne micat.
 Casta pudicitiam mater , sanctosq; penates
 Servat , & in pacto fœdere amare iubet.
 Ipsa genus factis testatur sanguinis heres ,
 Atque animi ante alias prima puella nitet.
 Hæc mihi respondent cupientes fallere curam :
 Ast alimenta furens hinc sibi sumit Amor.
 Gliscit in immensum , nec se benè continet æstus ,
 Fletibus attenuor , pallor & ora subit.
 Et me cunctarum capiunt fastidia rerum :
 Non pila , non disci , aut flectere ludus equos.
 Non cursus me palma iuuat , puluisq; palaestra :
 Nare per æstiuos non mihi cura lacus.*

Quò

Hæc

Quò ruidior primos mens non intelligit ignes,
 Sæuior in teneram spicula figit Amor.
 Leditur à primo detrectans taurus aratro,
 Primaq; languescit sub iuga missus amans.
 A te principium nostræ duxere fauilla:
 Vltima tu curuo es flamma futura seni.
 Per tua tela, arcus, & per tua, lampadas, arma,
 Sic tibi de superis sæpè triumphus eat.
 Parce puer, puero nulla est me gloria victo;
 Parce, sed ut parcas, cuspide lade magis.
 O me felicem, hic cinerem si fecerit ardor!
 Sit mihi tam pulcro laus in amore mori!
 Gratia sit Superis, talis quod gratia formæ
 Me cepit, cupidis mille petita procis.
 Quæ te ex ingenti Ausoniâ matresq;, viriq;
 Natorum tædis non cupiere nurum?
 Non tot Dulichij proceres, errante marito,
 Ausi sunt nuptæ sollicitare fidem.
 Si te fecisses crudelis præmia pugna,
 Elide nobilior nunc tua terra foret.
 Herculei mallent pro te certasse lacerti,
 Teq; dolo aurigæ Phryx rapuisset equis,
 Quiq; tulit celeris munus Schæneïda plantæ
 Auriferâ mallet te superasse fugâ.

In te laudantur mores, vultusq̄, genusq̄,

Et tibi quas campus dat Venusinus opes.

Sunt quos diuitia, sunt quos tua regia tangit,

Et quæ Lucanis iugera bobus aras.

Me tua forma rapit, non mœnia vatis Horati,

Et casti mores sunt mihi flamma decens.

Non tamen hîc vestros ausim damnare triumphos,

Maiorum laudes, & benefacta mari.

Te tua, te veterum comitatur gloria: priscos

Appula Normannos regna loquuntur auos.

Exuuijs Arabum, pulsus & victor Achivis,

Robertus patrios auget honore lares.

Illum angustantem cumulatis funerum aceruis.

Vidisti ripas, Aufide lente, tuas.

Turbidus & quatiens validam Rogerius hastam

Armata retulit regiaserta coma.

Chalcidicos campos, & rura Typhoidos Ætne,

Et Capuam hic sceptris pressit, & arua Lami.

Quid memorem Suevas materno è stemmate lauros,

Fluminibus centum quas pater Ister alit?

Hæc alij iactent dulcis præconia fame:

Tu fulges titulis conspicienda tuis.

Tu mihi deuictis melior prouincia turmis;

Exuuiæ, & reges, tu mihi currus eris.

*Ah modo sis facilis, neu connubialia differ
 Gaudia, & inuisa tædia rumpe moræ.
 Sed cur, ut venias, frustra mea vota laborant?
 Non tu causa moræ, sed negat annus iter.
 Torrida cælestis rapidus per brachia Cancrî
 Phœbus. anhelanti sidere ducit equos;
 Atque herbæ sitiunt morientes, & caua siccis
 Stagna arent ripis, omnis & aura silet.
 Pontinæ halantes cænosâ vligine valles
 Æstiuam prohibent fœda per arua viam.
 Nec tutum Cumas, Circesq; vel Anxuris arces,
 Aut Lestrygonium radere puppe salum.
 Non benè Campani mutantur Tybride colles:
 Hic vitio celi nam furit atra lues.
 Corpora grassantes sternunt iuuenilia morbi:
 Ignea vis Urbem dat populata neci.
 Te seruent potius cognatæ regna Casertæ,
 Neu subeas dubiæ tanta pericla viæ.
 Me miserum! vellem tibi non suadere, quod oro
 Ut maneat istic attamen ipse precor.
 Tutius æstiuos istic perferre vapores
 Icarij poteris dum micat ira canis.
 Te gelidis foveant Tifata vberima riuis,
 Quâ niger umbrosas lucus opacat aquas.*

Alcia

Alcinoi superant vestra pomaria silvæ.

Felix qui agricolâ Principe gaudet ager!

Non liquidi desunt fontes, non mollia prata :

Arbor habet frondes, gramine vernat humus.

Quæq; per immensas sunt semina didita terras,

Pandunt insolitas rura per ista comas.

Narcissusq;, crocusq;, & gramina, Solis amores,

Regum & de vario funere surgit honos.

Fama est per vestros errare animalia montes,

Et cicures plumæ versicoloris aues.

Sine igitur pictis rhedâ spatiabere in hortis,

Seu canibus quæres præmia, siue plagis :

Sine pharetræ ritus imitata Dianæ

Torquebis gracili Gnosia tela manu ;

Dent tibi plaudentes argentea lilia Nymphæ,

Et faueant Satyri, Naiadumq; chori.

Adsitis nemorumq; Deæ, rurisq; puellæ :

Pulcrior in vestros Cynthia migrat agros.

Spargite humum folijs, manibus date roscida plenis

Serta : fluant fusæ per nemus omne rosæ.

Huic nemora, & saltus, fontesq; recludite puros,

Vt gelida arentem temperet vnda sitim.

Tu quoque de Getico, Borea, celer axe faueto ;

Per dominæ placido flamine curre sinus.

De-

*Defendat nimios tuus illi spiritus æstus ,
 Illa tuis animis purpurea ora subi.
 Sed caue ne nostris committas oscula labris :
 Attica amatori sit tibi præda satis.
 Campani montes , & formosissima prata ,
 Vxoris niueo pascua tacta pede ,
 O utinam vestros possem penetrare recessus ,
 Aspicere & Dryadum vestra per antra choros!
 Tecum unà salices inter , mea vita , iacerem ,
 Tecum unà in siluis vellem agitare feras.
 Et modo captarem frigus , legeremq; ligustra
 Candida , caelestes implicitura comas.
 Et modo penderem dulci cantantis ab ore,
 Miratus docta carmina auita lyra.
 O quoties, medio cum Sol altissimus orbe est ,
 Acciperet fessos qualibet umbra duos !
 Non quererer, teneros æstus quod laderet artus ,
 Fædarentq; meas retia torta manus.
 Vana sed æria rapiunt mea vota procellæ :
 Proh dolor! en siluas , me sine , sola vides.
 Ah saltem capiant te nulla obliuia nostri ,
 Et dicas : Coniux , hei mihi ! fidus abest.
 Cura sit ilicibus nostros incidere amores :
 Fac legar in multo cortice scriptus ego.*

Hæ tibi sint artes: longum sic falle laborem:

Parce per hos æstus, vita, nocere tibi.

Intereà lectis te somnia nostra reducant:

Luminibus nostris umbra benigna veni.

Tunc ego perpetuo vellem languescere somno:

Tunc matutinos odero Solis equos.

Te tamen & vigilans spectabo: perfruar absens

Vultibus optatis, quos mihi cera refert.

Non respondentis simulacraq; vana figura

Alloquar, & labris oscula mille dabo.

Felix Pygmalion, signi qui captus amore,

Vota ferens Veneri, viuere vidit ebur.

Nostrum viuut ebur, spirantia membra puella:

En erit, ut possim hoc diues amore frui?

Et fruar, & nostro pones vestigia lecto:

In mea tu venies brachia, dulce caput.

Spes bona, promissis tristes que ducis amantes,

Ingredere ô tandem pectora fessa malis.

Tuq; ô decurrens animosa per astra Leonis

Axe moraturas contrahe, Phæbe, faces.

Teq; citò accipiat redeuntem flexibus actis,

Quæ pensat somnos lumine Libra pari.

Tunc molles campi, tunc clementissimus annus,

Qui discessuros carpere suadet iter.

V

At

Hæ

At tu, saeva Lues, succincta Pauoribus alas,
Sub patria infandum Tartara conde caput.
Solve metu Romam, fugiens Saturnia regna:
Splendeat hinc roseo lumine pura dies.
Tunc, mea lux, venies nostrorum finis amorum,
Sive velis terris, equore sive vehi.
Ipsè tibi faciles undas, ventosq; precabor,
Nereidumq; regant ut tua lina manus.
Aspiciensq; tuam tranquilla per equora pinum,
Illa vehit, dicam, numina nostra ratis.
Non me fallenti tardabit litus arenâ,
Non breuia alternis stagna refusa vadis,
Oscula quin tibi dem properata sine ordine multa,
Oscula amatori trans mare digna rapi.
At tu Romuleas arces inuecta triumpho,
In Latij venies patrua regna senis.
Quæ te pompa manet, cum tu pulcerrima rerum
Ibis inarratis per fora plena rotis!
Dardanij occurrent proceres, festæq; cateruæ:
Templa frement plausu, letitiâq; vie.
Aspicias Urbem, victricia mœnia mundi,
Alternae Solis quam tremuere domus.
Hæc legum belliq; parens oracula terris
E Vaticano culmine sancta canit.

Hic

VIRGINII CÆSARINI. 307

Hic Patruus dat iura meus, qui fœdere nexos

Nos iterum iunget per noua sacra manu.

Hic vir, hic est, italis pacem qui reddidit aruis,

Nondum tergemino cinctus honore caput.

At nunc sceptrâ tenens, irasq; atque impia bella

Criminaq; inuicta vincula adamante ligat.

Huius ab auspicijs Diuorum altaria crescunt,

Templaq; cœlitibus ture vaporat Iber.

Hic senium emendat legum, & suffragia Patrum:

Hoc duce per Latium prisca metalla fluunt.

Non ego ventosus trabeas generisq; tropæa

Hic refero, ut titulis perfruar ipse meis.

Mens meliora monet: magna hæc tibi gaudia narro,

Vt citius stimulis acta ferare nouis.

Quin te purpureâ redimitus tempora vittâ

Optatam frater plausibus excipiet.

Hunc fama est meritis ostrinos vincere honores:

Fortunam didicit tam benè ferre suam:

Seu rem Romanam statuit plaudente Senatu,

Siue rudes populos Romula sacra docet.

Hic desueta diu reuocauit ad otia Musas,

Fraudentur celebri ne sua facta lyrâ.

Te centum, aut plures tollent ad sidera vates:

Nam centum, aut plures Tybridis arua colunt,

Hic

V 2

En

*En citharas, & pleetra citant, thalamisq^{ue} precantur
 Et faueat nostris lampade clarus Hymen.
 Quid memorem, quæ nostra parat tibi munera mater,
 Arabio niteas ut noua nupta mari?
 Et claros lapides, Erythrææ & germina concha,
 Quæ peperit Ganges, quæ Comorina Thetis?
 Iam tibi depectunt folijs sua vellera Seres,
 Et tunicas auri fulgure pingit acus.
 Flammea net paruo fecunda Bononia Rheno,
 Optat virgineus quæ sibi vela pudor.
 Et viridi zonam variant tibi luce smaragdi,
 Quæ tandem est nostrâ dissolüenda manu.
 Quare agè, cum mitis patientur frigora bruma,
 Cumarum Euboico litore solue ratem.
 Intereà pro me tecum mea litera uiuat,
 Occupet & partem charta recepta tori.*

A N T I V M,
 V E T V S T I S S I M A M
 V O L S C O R V M V R B E M,

nunc dirutam celebrat.

O *Qui Tyrrhenum celeri trabe curritis equor,
 Quorum tranquillis vela tument animis;*

Ostia seu Tiberis, seu saxa Ligustidis ora

Linguitis, & Iani mœnia iacta manu:

Sine Dicarcheâ nauta soluiſtis ab actâ

Puppim, Parthenopes dulcibus aut scopulis:

Sistite velivolam cursum, cohibete fauentes

Auras: vela cadant: parcite remigio.

Cernitis insanâ conſtratum mole profundum,

Spumea quam circum murmure feruet aqua;

Quâ pelagus per saxa furit, fluctusq; laborat

Deiectum oppositas aggeris ire moras?

Hec quondam celebres testantur mœnia portus,

Atque Austri in furias obdita claustra mari.

Arripite has proris terras: monumenta docebo

Vos veterum priscis eruta ab historijs.

Non tantum sanctis instructa legibus vrbes,

Tecta q; diuitijs luxuriosa suis

Mortalem alliciunt pulcra ad spectacula visum,
 Sed placet annoso squalida terra situ.
 Oblectat pavor ipse animum: sunt gaudia curis,
 Et stupuisse iuuat, quem doluisse piget.
 Litore in hoc quondam surgebant diuitis AntE
 Arces, Volscorum regia celsa patrum.
 Vrbs populis florens, felix & pinguibus aruis,
 Audaces ventis credere docta rates.
 Ausaq; Romanas per bella laceffere turmas,
 Spernere & armati Consulis imperium.
 Vol sca cohors pastos abigens à Tybride tauros,
 Roma, tui quondam militis horror erat.
 Pauperis ô semper memoranda infantia regni,
 Quò se felici sustulit alta gradu!
 Tunc Anio fuerat celeri pro Tigride Roma,
 Extremiq; hominum Crustumeri, & Gabij.
 Hercynia saltus, Cymini vos antra fuistis;
 Nile pater fontes, lympa Velina, tui.
 O quoties Volsci bellum instaurastis, & acres
 O quoties fudit Martia Roma duces!
 Sapius impositum regni ceruice rebellè
 Detrectastis onus, seruitiumq; ferox.
 Vicit Roma tamen, Martis iustissima cura,
 Martius & victa iura dedit Latio.

Cum

Cùm mare sanguineo perrumpens Astura fluctu
 Æstibus inuoluit corpora cæsa virum.
 Tristior & fluxit valles Amasenus in imas,
 Inficiens Saturæ stagna cadaueribus.
 Contudit Æquorum nomen, Volscosq; Camillus,
 Moxq; triumphalis Quinctius agricola.
 Antium & equoreas vetuit tractare carinas,
 Et fortunatâ merce onerare rates.
 Robora tunc primùm prorarum, captaq; rostra
 Suggestum Latij composuere fori.
 Anne parùm fuerat fluctus audisse minantes,
 Atque procellosi iurgia rauca fori?
 Heu tempestates Urbis, legumq; tumultus!
 Auditura nouum rostra mare imbuitis.
 Attamen ô gaudete rates, gaudete, Latinum
 Vestras eloquium sustinuisse trabes.
 Chaonia vatum celebrantur carmine quercus,
 Quòd visa Euro sint concutiente loqui.
 At vos felices, Ciceronem audi: e loquentem
 Queis datum, & ingenti Cæsaris ore frui!
 Nonne fuit satiùs tantâ mercede domari,
 Atque hæc perfidiæ premia ferre trucidis?
 Ast Latium puduit sacras coluisse secures,
 Romulidùm & forti subdere colla iugo.

Invidia stimulis vrit nos proxima virtus,
Et malè finitimos fædere iungit amor.
Quid fugis ô demens victricia scepra Quirini?
Hoc bellante capi, crede, triumphus erit.
Hæc, quæ nunc breuibus spatijs sua regna coërcet,
Hæc bellatorum rustica turba patrum,
O quàm felici fatorum lege fruetur!
O felix niueis Romulus alitibus!
Non tantùm Ausoniæ victrix dominabitur omni,
Sed feret imperium trans mare, & Oceanum.
Agmina Romanos horrebunt Cimbrica fasces:
Ditabit Latium Cypria præda Iouem.
Non Pyrrho virtus, non Pæno proderit astus:
Corruet ante tuos, Roma, Iugurtha pedes.
Tu duces currus utroque ab litore ouantes,
Pallidiorq̄, fluet sub tua Regna Tagus.
In Latias aquilas frustra latrabit Anubis,
Cùm Ptolomæâ tu potiere Pharo.
Ah tandem, Volsci, fatali cedite Romæ:
Cedite, & hostiles ponite mente dolos.
Hæc vos excipiet gremio, ciuesq̄, vocabit
In sceptrum, & socias ducet in arma manus.
Hæc vobis pia mater erit: facietis utramque
Vnam animis urbem, coniugijq̄, sacris.

Euene-

Euenere : suos huc misit Roma colonos ,
 Hostibus & victis ciuica iura dedit .
 Vestraꝫ marmoreis donauit numina templis ,
 Iussit & ornatu cuncta nitere nouo .
 Addidit & turres , & propugnacula muris ,
 Signaꝫ Phidiacæ detulit artis opus .
 Prætulit & Tiberi dilectum Caius Antium ,
 Inferre auspicium huc grande , Deosꝫ parans .
 Quid referam portus , seui monumenta Neronis ,
 Et vetitas patrium tundere litus aquas ?
 O quantum ante alias Romana potentia gentes
 Viribus egregijs conspicienda nites !
 Hellespontiaco minitantem vincla profundo
 Xerxem indignatum Græcia risit ouans .
 Id Romæ licuit : potuit nam molibus altè
 Iactis frenatum continuisse mare .
 Indomitum clausit nec tantum carcere pontum ,
 Sterneret ut tutum puppibus hospitium ;
 Verum ut torpenti piscis securus in undâ
 Luderet , hibernas negligeretꝫ minas .
 Ingluuias Romana sibi sic prodiga portus
 Struxit , ut insanam pasceret arte gulam .
 Aspicite has rupes , Centaurica saxa : Gigantum
 Dicetis validas hæc statuuisse manus .

Nil intentatum diues sollertia linquit :
Stultitiam nimia nam patiuntur opes.
Omnia sed victrix audet superare vetustas ,
Nil mortale diu subtrahiturq; neci.
Eheu Volscorum nil sunt nisi nomina terra !
Heu ubi nunc ædes , atriaq; alta iacent ?
Ducti templorum periere ad sidera sumtus :
Pascitur herbosas tarda iuuenta domos.
Perq; theatrales horrenti clade ruinas
Fortis aratra manu curua bubulcus agit.
Quâ cantus , mollesq; iocis viguere chorea ,
Ad fontes potum fistula ducit oues.
Magnanimùm Heroum insultant armenta sepulcris:
Ossibus illisis grandia rastra sonant.
Quid iuuat audaci montes tenuasse securi ?
Vmbris antiquum quid spoliasse nemus ?
Quidve Carystæas optare in fulcra columnas ,
Vt niteat diti fronte operosa domus ?
I nunc , tolle animos , ô spissi litoris Antium :
Vrbs meditare tuam semisepulta necem.
Ah miseram ! versa tardaris imagine formæ ,
Teq; tuo stratam litore non reperis.
Quis me Fortuna doceat quâ nobile templum
Iam steterit priscâ relligione sacrum ?

*Fama est hinc dubijs petijſſe oracula rebus ,
 Et reſponſa domum certa tulijſſe patres.
 Vana ſuperſtitio regnantem credidit olim
 Fortunam , atque illi numen ineſſe Deæ.
 Extaq̃ taurorum , Nabathæaq̃ tura profanis
 Reddebant aris , dum ſibi fata rogant.
 Hic multas optabat opes ; aſt alter honores ,
 Stantiaq̃ in plauſum plena theatra ſuum.
 Hic ſibi velocis poſcebat dona quadrigæ ,
 Præmia Circenſis puluerulenta fuga.
 Nauta leues auras , mercator lucra petebat :
 Durus ſecundi ruris arator opes.
 Sic natum in curas hominum genus , agraq̃ mentis
 Somnia , liba tulit numen inane colens.
 Non ego te Superùm , Fortuna , in ſede locabo :
 Vota mihi ante aras nec nocitura feram.
 Non ea mens animo : pereat qui diuitis auri
 Pondus amat , vinc̃tum gloria quemq̃ rapit.
 Sanum poſco animum , virtutis amore calentem ,
 Fortiaq̃ in vitæ munera membra peto.
 Dum benè ſit capiti , mentis ſedemq̃ tumultus ,
 Cetera diripiant irrita vota Noti.
 Has mihi non audax vires in prælia poſco ,
 Aduerſa ut ſuperem caſtra timendus eques :*

Totus

Totus & ære nitens fuluo, cristisq̄ decorus,
 Scandam veloci mania capta pede.
 Non ut marmoreos postes miratus adorem,
 Limen & insomni milite sollicitum.
 Viscera sint alij Regum, felixq̄ vocetur,
 Curarum Princeps cui graue credit onus.
 Nil semper reticenda moror, trepidusq̄ potentis
 Sit procul à nobis pallor amicitia.
 Me coluisse sacras Parnassi in vertice Musas,
 Et veterum scriptis inuigilare iuuat.
 Hæc fuit, hæc nobis à primâ cura iuentâ:
 Insitus hic nostro pectore feruet amor.
 O utinam valeam, corpusq̄ fidele labori
 Prospera Palladio dent mihi fata seni!
 Tum mihi Naturæ libeat cognoscere causas,
 Cur celer obliquum permeet annus iter:
 Quam teneant elementa fidem: quæ semina rerum:
 Corpora diffusum num per inane volent.
 Noscam ego, quæ tellus, & quæ miracula ponti
 Salsa fluentisonis occulit vnda vadis.
 Herbarum vires discam, succosq̄ salubres:
 Rimabor ditis fulua metalla soli.
 Quæ coeant, vastaq̄ iterùm fornace liquecant
 Artifici lymphâ: cur labefacta fluant

Sulphu-

*Sulphura : fecundumq̄, salem , roremq̄, fugacem,
 Balsamaq̄, & flores nosse laboris erit.
 Vulcano monstrante viam , flammisq̄, magistris,
 Experiar clausos rerum aperire sinus.
 Sic ego , sic docta traducam tempora vitæ,
 Si longæua mihi tempora fata dabunt.
 Hei mihi ! quid cupidam mentem spes lætât inanis,
 Nunciat extremos si mihi Parca dies ?
 Angor iam multos obsessis faucibus annos,
 Mentis & interpres sanguine lingua tumet.
 Ipse dolor prohibet dulcis commercia vitæ,
 Elidens rauca , guttura , vocis iter.
 Huc ades ô multo tandem exoptata dolore,
 Si qua daris nostris, ô medicina , malis !
 Huc venias miserata : tuos modulabor honores,
 Quæ me nature , restituasq̄, mihi.*

G A B R I E L I
 C A B R E R Æ.

Æ Thera Romuleū vt linqam, solemq̄, palustrēs
 Atque intempesti noxia rura soli,
 Cabrera, hortaris , cælum spondesq̄, salubre,
 Quæ Zephyri nutrix intepet ora Ligus.

Testa-

Testaristq̄, viros, quos iam damnauerat Orco
 Atropos horribili falce minata necem,
 Peoniâ fractos curâ, morboq̄, rebelli,
 Istic non longâ conualuisse morâ.
 Hæc mihi tabentis præbes solatia curæ;
 Artibus his miserum, dulcis amice, leuas.
 Desine, iam didici nullam sperare salutem:
 Spes mihi vicini funeris una salus.
 O ego, ne tali torperent membra dolore,
 Quàm malletm aërio in monte rigere lapis!
 Stare flagellanti pinûsve obnoxia Cauro,
 Aut rupes, vasti quam ferit ira maris.
 Felicem Nioben, cuius per viscera sensum
 Obtundens fertur diriguisse silex.
 Vos quoque populeo flentes sub cortice fratrem
 Felices Nymphae, quas alit amne Padus.
 Ille ego sum, saxo qui non includor in villo:
 Ille ego, cui misero robora silua negat.
 Robora silua neget, ne fiam immobile saxum,
 At saltem in cineres ossa minuta ruant.
 Quid faciam patriâ demens tellure relicta?
 An puto mutatis posse valere locis?
 Mecum causa mali latet hoc in corpore pestis,
 Et nisi post letum non abitura lues.

Pectore transfosso Gortynia tela gerenti

Quid ceruo prodest carpere prata fugâ?

Alcida induto feralia munera nuptæ

Nil varij cursus, profueruntq; vie.

Sic mihi, sic auso Romanâ excedere sede

Nil dulces iuuit deseruisse lares.

Me modo conspexit piscosi litoris Antium;

Me modo Circei culminis alta domus.

Et Lastrygonios nutrix Aeneia fluctus

Mirata est nostrâ dissiluisse rate.

Non Caieta mihi, non vrbs gratissima Caio,

Aut dedit optatam filia Solis opem.

Vos septem gemini colles, regnata Quirino

Mœnia, Tarpeius tu Ioue dignus apex;

Accipite hanc animam: sint hîc mea funera posco,

Et busta accumulet noster auita cinis.

At quondam antiquos iuuit liquisse penates,

Et noua per longas querere fata vias.

Ingenium scrobibus mutatis exiit arbor

Siluestre, & decorat letior arua comis.

Quamq; sub umbrosâ cernis languere parente,

Gaudet mutato laurea silua solo.

Quid foret Aeneas, quid clari nomen Iuli,

Flumina apud Xanthi si genuisset iners?

Illum,

Illum, fumanti postquam discesserat urbe,
 Per maria errantem septima vidit hiems.
 Tandem dotales Laurentum venit in agros,
 Gestit & Ausoniae sceptrum timenda manu.
 Batto Cyrenas, & Cadmo condere Thebas
 Iuppiter exilijs arua petita dedit.
 Nilus & excipiens longis erroribus actam
 Donavit templis, Inachi, te profugam.
 Me quoque fata vocant alio meliora sub axe:
 Ibimus, o socij: me quoque fata vocant.
 Vertuntur species mentis, versante dolore,
 Mensq; breui sensus accipit agra novos.
 Spes bona, si qua Dea es, virides huc flecte volatus,
 Et desueta diu numine corda foue.
 Te colit agricola, expectat te compede victus,
 Votaq; mortalis te duce turba facit.
 Tu quassas reficis puppes, ut nauita remis
 Naufragus impellat, qua modo nauit, aquam.
 Tu, Dea, post vacuas caelesti numine terras,
 Institueq; fugam, sola moraris humi.
 Diua veni, facilemq; mihi promitte quietem,
 Neve iterum morbi damna timere velis.
 Longum iter aggredior: date leti candida amici
 Omina: eat dextram libera puppis aui.

Lunai ut videam portus, puriq; metalla
 Marmoris, & Geticas saxa imitata niues:
 Ingaunos, Macramq; inter, Varumq; repostos
 Apenninicolas, Tiguliosq; sinus:
 Delphini portus, Seggestam, arcemq; Monæci
 Scrutaborq; tui, Rutuba, fontis aquas.
 Aspiciam Genuam, lati & prætoria ruris,
 Quæq; decent Superos lucida templa suos.
 Hæc Tarteſiaco pallescunt litora fluctu;
 (Aurea nequicquam flumina iactet Iber)
 Peruuiæq; amnes alieni flumina mundi
 Transfugâ ab Oceano rura per ista fluunt.
 Lydia, Pæctoli, Baccheia munera, arenas
 Victa sile, & ripas, aurifer Herme, tuas.
 Dure Ligur, meritoq; animis elate superbis,
 Quâ tibi diuitias sedulus arte paras?
 Non tibi sunt culti colles, non pinguia rura;
 Sed claustra Alpinis non adeunda iugis.
 Difficilis natura negat segetesq;, ferasq;
 Non negat audaci mente vigere viros.
 Hæc trahit ignotas pretiosa in fœdera gentes,
 Cæruleasq; docet currere puppe vias.
 Deest hîc terra viris, at non Neptunia desunt
 Arua petituræ lucra beata rati.

Scit Cypros vallata mari, scit Taurica tellus,
Et Ligure epotus milite scit Tanais.

Testes Alpheæ Tyrrheno in litore Pise,
Testis Cyrnei pregravis ora sali.

Ast ego non dites veniam spectator in oras,
Ut moueant auri lumina capta sitim.

Non cernam attonitus fulgentia pondera massæ,
Que mittit terris Hispalis Ausonijs.

Sat Fortuna dedit census sine fraude parati:
Æstuat infelix, qui potiora cupit.

Ingenium, Cabrera, tuum mihi carius auro,
Atque erit eloquij plurima vena Tagus.

Quando erit, ut liceat tecum consumere soles?
Quando erit, ut docto pendulus ore fruatur?

Vnâ aderit mecum Phocæo iunctus amore
Ciampolus, ille tuæ cultor amicitie.

O qui complexus, quæ mutua gaudia nobis,
Et sermo in sicco litore qualis erit!

Interdum celeri rapiant nos effeda cursu;
Tres modò cantantes picta carina vehet.

Tunc mea se duplici iactabit Arione puppis,
Non Siculâ puppis fallere docta fide.

Cumq; mihi geminos vates audire licebit,
Parnassi geminum me ad iuga sistet iter.

Teq̄, tenens dextrâ versus, Cabrera, canentem

Hæc Clario dicam verba docente Deo:

O quàm felici modularis carmina cantu,

Quàmq̄, lyræ docto verbere fila moues!

Otia quærenti fulsit tibi dexter Apollo,

Atque omnes haustus ex Helicone dedit.

Cui tantum fauere Deæ? canit ecce cruentus

Prælia Mæonides; sed caret ille lyrâ.

Alcæus Reges citharâ, non cantat amores:

Est tantum Sapphus carmine dictus Amor.

Pindarus Aoniæ celebris testudinis arte

Abstinet heroâ concinere arma tubâ.

Et Veneris dominæ si lusit Teius ignes,

Mimnermusq̄, iocans, gaudia sola canunt.

Omnia tu misces, & quæ diuersa placebant,

Colligis, ô verè candide Cycne Ligur.

Ausus es Ismeni primus recludere fontes;

Lesbia nectareæ plectra cære chelys.

Qui Methymnææ tentasti fulmina linguæ,

Et Cæi lacrymas, Stesichoriq̄, minas.

Si Florentinam circumdas mœnibus urbem;

Non Amphionios inuidet illa modos.

Narseti Gothos cogis dare terga sequenti,

Odrysiq̄, leuas obsidione Rhodon.

Salve sancte senex, Bacchi, Phæbiq̄, sacerdos:
Numinibus salve maxima cura nouem.
Per te Graiorum libris tumefacta superbit,
Et certat Latijs Itala Musa choris.
Sabbatie gaudete arces, gratissima calo
Mænia, felici prole verenda virum.
Et quamquam egregium terris aluistis Iulum,
Indaq̄ sunt vestre litora dona ratis;
Vltima non vobis accedet gloria vates,
Ignea qui vestrum nomen ad astra tulit.
Appulit ignotis oris si classe Columbus,
Hunc ad calicolum limina fama rapit.

FVLVIO TESTIO.

Queritur, se loquendi vsum
morbo amisisse.

V*ox animi interpres, fecunda nuntia mentis,*
Quo fugis? an semper labra silere iubes?
Tu dulci oblectas mortalia pectora cantu,
Efferaq̄, unanimi fœdere corda ligas.
Tu plectri citharæq̄, comes; tibi carmina cura,
Quæq̄ colit soccus, quæq̄ cothurnus amat.

Te stupet undantis moderantem frena theatri
 Vulgus, & iratum sub tua iura venit:
 Pactaq; sunt tenera per te commercia mundo,
 Cùm poterat quernum nos aluisse nemus.
 Quò fugis, & nullâ linquis te voce vocantem?
 Non voco, sed lacrymæ pondera vocis habent.
 Inter anhelantis suspiria pectoris, egros
 Heu quos elicio rauca per ora sonos!
 Edere luctamur sterili reuoluta palato;
 Sed singultanti murmure verba cadunt.
 Non secus optato per credita membra sopori,
 Cùm serpit dulcis nocte fauente quies,
 Velle loqui, & vanis conatibus ora videmur
 Soluere; sed solito lingua vigore caret.
 Sæpè meas odi voces, sonitumq; tremisco,
 Cogor & ipse meis auribus esse grauis.
 Mugitus timuisse suos sic creditur Io,
 Turpia dum mærens induit ora bouis.
 O quoties conata queri tibi inutilis hæsit
 Lingua, nec humanos reddidit ore modos!
 Inachidas quoties auxisti fletibus undas
 Ingrati plorans impia furta Iouis!
 Frondibus hirsutis & amarâ carice pasta
 Pocula limosis stagna fuere vadis.

Sapius exhibuit decerptas Inachus herbas ;

Ast illa est patrias lambere visa manus.

Felices, quoscumq; malis Fortuna laceſſit ,

Nec ſua per fletus damna referre vetat !

O fortunati vos prata per Aſia cycni ,

Dulcius extremo queis datur ore queri!

Condita ſiluarum latebris felicior Echo ,

Cuius poſt cineres vox rediuiua viget.

Me dolor aſſiduus vicino funere terret ,

Nec patet ad queſtus libera facta via.

Teſtari fremitu docuit natura dolores :

Solari curas hac iubet arte graues.

Audi , mugitu quo verberet aëra taurus

Ictus , ubi tepidam ſanguine tingit humum.

Quin leo per Nomadum ſiluas fremit ore cruento,

Si fodit Libyci militis hafta latus.

Et gemitu tigris montes ſaltuſq; fatigat ,

Ventris cui rapuit pignora Parthus eques.

Atque ubi captiuis venere in retia pennis,

Emittunt querulo gutture murmur aues.

Nec tantum exclamant viuenti prædita ſenſu ;

Sed viduata animâ corpora pulſa fremunt.

Dant percuffa ſonum vibratâ ligna ſecuri :

Stridet, dum cuneis fiſſile robur hiat.

Et stipule crepitant campis, si incendia regnant,

Obstrepit & rapidis laurus adusta focus.

Aspice, quo sonitu feruentia litora plangant,

Spiritus Eurorum cùm ferus urget aquas.

Septaq; nimborum rutilus si diuidit ignis,

Murmure terrifico nubila fracta tonant.

Omnia muta sonos edunt, soli q; negavit

Sors mihi communi munere posse frui.

Me miserum! quantus de vertice profluit humor!

In fauces quanto gurgite lingua madet!

Spiramenta animæ nimum turgentia torpent,

Sermoni q; fluens obstruit humor iter.

Haud aliter citharæ languent, nerui q; loquaces,

Cogit ubi pluuias Auster opacus aquas.

Cordis anhelanti reboant penetralia tussi,

Pectoris & crates dissiluisse timent.

Quid me adeò spirare vetas, seuißima tabes?

Cur feruens animæ claustra repulsa quatis?

Hei mihi! dum scribo, morbi solatia, versus,

Quàm valido thorax impete concutitur!

Mitiùs incudem Cyclopum brachia tundunt,

Quà vomit è scopulis Sicelis Ætna faces.

Mitiùs aduersas miles ferit ariete turres,

Et graue balistæ mœnia quassat onus.

Opprimet hanc animam rabidi violentia morbi :

O utinam Dii me falsa timere velint !

*Non letum timeo ; genus hoc sed lugubre leti ;
Et doleo taciti tedia ferre mali.*

Odrysia raptor postquam tibi forcipe linguam

*Abstulit , & stabulis , ô Philomela , lates ;
Sapè optasse mori , palma sçq; ad sidera tendens
Diceris id summos sapè rogasse Deos.*

Ab virgo infelix , pellex incesta sororis !

*O nimium seuo credita forma viro !
Hæcine , crudelis , pro virginitate reponis
Ereptâ , tragici premia concubitus ?*

*Tempus erit , Tereu , cum te peccasse pigebit ,
Oderis & seuâ gaudia rapta manu.*

*Indicium sceleris , tua crimina , tela fatetur :
Ingenium miseris suggerit arte dolor.*

*En gëstit patrijs epulandum apponere mensis
Insontem furijs percita mater Ityn.*

*Tu nati condes viuenti viscera busto ;
Mox tua per siluas fata dolebis Epops.*

*Exultat cedes inter Philomela , parenti
Ostentans nati sanguinolenta caput.*

*Euasti tandem furias , gladiumq; tyranni :
Vidisti plumâ præpete membra tegi.*

At nunc per lucos iniusta silentia lingue
 Questibus argutis blanda rependit auis.
 Quos nunc ore modos nemoris dulcissima Siren
 Concinit? exiguo in gutture quale melos?
 Interdum voces per rostra loquacia torquet;
 Sibila nunc casâ garrulitate rotat.
 Et modo crispanti modulatu turbinat ictus;
 Secum visa loqui nunc taciturna gemit.
 Personat omne nemus, per frondea tecta querelas
 Mirantur Nymphæ, capripedesq; Dei.
 Non mea me post fata manet facundia lingue;
 Non iterum dulci garrulus ore fruar.
 Prô citharæ custos, & carminis auctor Apollo!
 Prô mea Pierides numina sacra Deæ!
 Reddite poscentis felicia murmura labris,
 Demite quæ cogunt ora silere moras.
 Vos regitis cantus, vos torrens copia fandi,
 Et celebrata iuuant libera verba choris.
 Quid faciam, surdas præbet si Delius aures,
 Nec mea Castaliâ labra leuantur ope?
 Carmina iam valeant Musâ meditata sinistra;
 Cum domino valeat iussa tacere chelys.
 Ausonij Vates, & concita pectora thyrsos,
 Ausonij, Lycio nomina grata Deo;

Ausonij nostras soliti laudare Camœnas
Desinite ad cantus turba venire meos.
Tu verò ante alios frustra mea carmina queras,
O FVLVI, Mutina gloria magna tue.
Tibia te, cantusq; decent: mihi plectra tacenti
Hic paries, mutam sustineatq; lyram.
Non tibi sunt tristes curæ, letusq; iuuentæ
Purpureæ vernas stat vigor ante genas.
Et tibi nascenti iucundo lumine Phæbus
Annuït, & flauis Calliopeia comis.
Felix, seu dulces molli fide flebis amores,
Seu grauis heroas flumine fundis opes.
Tu tunc festiuus periuria ludis amanti,um,
Et iacta ad surdas ebria verba fores.
Tu centum ludos, & dulcia prælia misces,
Hausraq; de mensis libera vina refers;
Vtq; ferens hiemes, ventosaq; iurgia cæli
In nudâ recubet durus amator humo.
Auguror: hoc miseros cantu solabitur ignes
Expectans lentum mæsta puella virum,
Inueniensq; suas referentia carmina flammæ
Immoritura labris oscula longa dabit.
Huc varios flores, huc blandi veris honores
Ferte citi iuuenes, Italidesq; nurus.

Blandite

Blanditi vestro date florea ferta poetæ :

Cingite ridenti tempora docta rosâ.

At Venus Idalio plaudens te cernet ab axe ,

Ambrosioq; tuum rore rigabit opus.

Relictâ Vibe cupit rus secedere.

E Geriæ valles , mitiq; habitata Diana
Pura Thoantæi nescia silua sacri ;

Vosq; lacus Triuia dices Nemorensibus undis ;

Aneadum sedes , Lauiniumq; meum ;

Confectum curis , & longâ tabe dolorum

Accipite , & patrijs sistite me laribus.

Irrita Peoniæ post tentamenta medelæ

Huc libet egrotos nunc mihi ferre pedes.

Romuleæ valeant arces , mediciq; valetæ ,

Quorum sæpè malo sedula cura fauet.

Desinite herbarum tandem , tristiq; veneni

Ferte procul durâ pocula tincta manu.

Me nemora , & saltus camporum , aureq; patentes ,

Et trepidans riuo garrula lympha manent.

Prata mouent animum viridantia gramine leto ,

Et qui persultant pinguia rura greges.

O mihi sola quies , colles saluete Latini !

Saluete , ô fratris regna vetusta mei !

Sternite

Sternite iter, gradimur dum vestra per otia dia,
 Mollius, atque auibus dulcius arua sonent.
 Quàm iuuat annosos luci penetrare recessus,
 Notaq̃ ab historijs hæc celebrare loca!
 Hæc tophis laqueata cauis, & pumice uiuo
 Antra pius fertur iam coluisse Numa,
 Collis Aricini cultrix pulcerrima Nympha
 Consilium huic olim, coniugiumq̃ fuit:
 Hac duce Pompilius bellantem terruit urbem:
 Hinc habuit patrios rustica turba Deos.
 Martis opus, pilis gaudebat Roma cruentis,
 Romula crispabat bellicus arma furor,
 Et fuerant seuas Manortia pectora in iras
 Prona nimis, solas tunc meditata neces.
 Mollijt hæc aris regnans lucisq̃ sacratis
 Relligio, ut possent legibus arma regi.
 Hinc vitta, hinc fruges, hinc maxima victima taurus,
 Farraq̃, turicremis vinaq̃ sparsa focis.
 Tandem, sanguineâ discors quæ cæde fremebat,
 Palluit in patrijs pendula Roma sacris.
 Nescia mens hominum! quæ te ludibria versant?
 Quid nos terrificâ fabula fraude ligat?
 Quem non vera tenent, mendacia ficta coërcent;
 Et simulacra timet, quæ sibi quisq̃ parit.

Per pecudum fibras, præfagi & fulminis ictus,
 (Heu miseri!) surdos consulere Deos.

Nuntia velocis seruant omnia penna,
 Cantibus & scæuis quid docuisset auis.

Templorum ambiguo monitu, dubiæq; Sibyllæ
 Carmine credebant fata furente cani.

Dicite, si Diui nolunt ventura latere,
 Non intellecti cur voluere loqui?

Falsa tamen Regis potuerunt dicta Sabini
 Romulidum ingenium perdomuisse ferox.

Nullaq; dein fertur Romanâ sanctius umquam
 Numinibus supplex gens operata suis.

Vester honos, Latij: vestra est ea gloria, siluæ:
 Horruit hoc victrix credula Roma nemus.

Has etiam Hippolytum fama est latuisse per oras,
 Cui neuit duplici stamina Parca colu.

Ille, nouercales rigidus cum sperneret ignes,
 Sancta timens patrij soluere iura tori;

Iniusta eternum dolituro victima patri
 Occidit attonitis dilaceratus equis.

Ossa Corinthiacos iacuerunt sparsa per agros:
 Innocuo rubuit sanguine utrumque mare.

At non hoc meriti funus miserata Diana,
 Cui cura intacta est virginitatis amor.

Arte Coronide iuuenem reuocauit ab Orco
Siccantem infernis vulnera dira vadis.
Reddidit illa decus formæ felicibus herbis,
Luminibus geminas restituitq; faces.
Quis mihi quærenti, quis nunc ea gramina monstrat?
O utinam in vestris collibus ista legam!
Germina, quæ reserent adamantina limina Ditis,
Non posco, aut mortis vincere regna paro:
Gutturis obsessi longos sedare dolores
Sat quæcumque mihi blanda medela potest.
Adsis Phæbigena: hæc facilis labor ora mederi,
Ne te fulminei terreat ignis aui.
Seruat fida tui vates tutela parentis:
Tu quoque iam vates officiosus ama.
Huc medicas adhibeto manus, tetrumq; cruorem
Aufer, quo fauces, scabraq; lingua tumet.
Spiramenta anime, vocis liquidissimâ pleetra
En aperi, & septas tu mihi pande vias.
Letitiâ, plausuq; fremens tunc carmina dicam,
Cùm linguâ potero liberiore frui.
Nil pulsare placet viduas sine carmine chordas:
Vox miscet cithara non benè rauca soros.
Quid queror infelix? quæ mentem insania ludit?
En rursus medica poscimus artis opem.

In malè tentatos iterum cur mittimur vsus ?

Ah pereant , succos , gramina quiq̄, colunt !

Nulla venenorum sitis est : discedite tristes

Curarum stimuli , diffugite ex animo.

Fallere sæpè iuuat , sed non memorare labores ,

Ægraq̄, mens agri corporis auget onus.

Quin potiùs leti patriæ succedimus arci ,

Quà iuga celsa tuum , Cynthia , nomen habent ?

Hæc mecum ascensu dulces superetis amici :

Ante alios nobis , Ciampole docte , faue.

Pone graues Musas , vigilataq̄, mente profundâ

Itala Pindaricis carmina texta modis.

Tuq̄, ades , ô cantu gaudens , fidibusq̄, Canali

Francisce , æternæ cultor amicitie ;

Grande Sabinorum columen , fontisq̄, Velini ,

Huc age cum plectro , carminibusq̄, veni.

Nève hîc potandi certamen mite recuses :

Respicit hos toto numine Bacchus agros.

Pocula Romanis sunt hæc gratissima cœnis :

Albani assurgunt vitibus hisce cadi.

Nequicquam his certent prælis elisa Faliscis ,

Tuscaq̄, quæ viridi nectare musta nitent.

Illaudata fluent firmissima vina Falerni ;

Seu Sinuessæ dabit , seu Tritolinus ager.

Palmite

Palmite sulphurei cedant lacrymata Veseni,
 Atque Syracosij feruidiora lacus.
 Hec generosa recens odit doctrina palati,
 Quae possunt trepidos implicuisse pedes.
 Ridentur veterum fumi, seruataq; cellis
 Testa diu, & lentâ dolia tincta pice.
 Quare agite ô lati, vernarum turba, ministri,
 Dulcia non parcâ fundite vina manu.
 O quàm iucundo violas imitantur odore!
 Quàm vincunt flauo lumine chrysolitos!
 Naribus ista placent, oculis spectacula prae-
 bent, Et dant arenti gaudia grata gula.
 Ciampole, quid cessas pateram committere venis?
 Proposuit siccis omnia dura Deus.
 Hec mihi lux atros pellet de corpore morbos:
 Largius ô cyatho, tu puer, adde merum.
 Pura fauent nobis Aquilonis flamina clari:
 Peruellunt linguam pocula acuta gelu.
 Me quoque me vultis Leneo tingere, amici:
 Non nego: nostra capax proluat ora calix.
 Maphæi nomen sed quisq; ad pocula festa
 Dicat Io! & mensis hunc adhibite Deum.
 Quamuis Socraticâ pectus ditauerit arte,
 Purpureosq; inter splendeat ille Patres;

Non hæc despiciet liberrima vota precantum,
 Quæ fundit multo mens reserata mero.
 Adsis, Bacche, tuis hilarans conuiuia donis,
 Fessi pax animi, lætitiæq; dator.
 Sic teneræ viduas vites ducantur ad vltimos:
 Sic autumnali turgeat vna sinu.
 Sic non vrantur torrenti sole racemi:
 Det pœnam admorsâ sic tibi stirpe caper.
 Et tua sectentur vestigia marcida semper
 Capripedes Panes, Bassaridumq; cohors.
 Adsis, virgineosq; fauens hîc exere vultus,
 Quassans pampineo vertice cæsariem.
 Quacumq; ingrederis, dulcis comitatur euntem
 Te Furor, & Somnus languidiore gradu.
 Me miserum! accipio nullos heu pectore somnos!
 Longa mihi gemitu nox vigilanda venit.
 Quod si, Bacche, tuo libato munere, nobis
 Clauserit optatus lumina fessa sopor;
 Dicam ego Threicij crudelia fata Lycurgi;
 Squamigeros nautas, pampineamq; ratem;
 Litora Pæctoli fuluis radiantia venis,
 Diuitias miseras, impia vota Mide;
 Auroramq; triumphatam, Parthosq; subactos;
 Medica thyrsigeris agmina fusa choris;

Υ

Tigridis

Nen

*Tigridis exuuias , maculosaq; tergora lyncum ;
Oedipodionij membra cruenta ducis.*

*Bacciferos edera semper viridantis honores ,
Lapsaq; de quercu splendida mella canam.*

*Tu puer eternus , Bromius , Nysæus , & Euan:
Bis genitus , thyrsu tu metuende graui.*

*Ara tibi Satyri , lasciuag; tympana pulsant ,
Stridet & attritis Faunus arundinibus.*

*Per te Gnosiacis nox aurea fulgurat astris :
Vipera plaudenti sibilat ore tibi.*

*Ipse , Giganteo fremeret cum terra tumultu ,
Rhætum strauisti dente leonis humi.*

*Hæc ego non humili meditabor carmina cantu :
Sollicitum somno tu modo vince caput.*

CYNTHIO CLEMENTIO
ARCHIATRO ROMANO,
Cùm vocis vsum recuperasset.

D*icamus bona verba: animũ iam verba sequũtur:
Cur taceam surdam flebilis ante lyram?
En libet , en dulces imo de pectore cantus
Fundere : non renuunt ora reclusa loqui.
Vox mihi muta diu , vox longi causa doloris ,
Venisti tandem , vox mihi muta diu.*

O & singultu, d' & quæsitæ querelis!
 Nunc te felici garrulus ore fruor.
 Fallor? an has simulant ludentia somnia voces,
 Quæq; cupit vigilans, mens mihi nocte parit?
 Sed fruor, & liber voces linguamq; resoluo,
 Attonitus monstris dum rata vota nego.
 Ite procul questus: comitis hîc Musa capillis
 Adsit, & in niueis læta triumphet equis.
 Nunc tempus faustis pulsare Heliconæ Camænis:
 Nunc redimire nouo tempora flore iuuat.
 At te, magne, canam Clario dilectæ magistro
 Cynthiæ, Phæbeo nomine, & arte potens.
 Cùm tua vel mutis donent miracula vocem,
 Vocalis citharæ præmia grata feres.
 Per te hausi cælum moriens, mentemq; recepi:
 Pectoris arctæ patet, te reserante, via.
 Ergo Castaliæ quodcumque è pectore riuus
 Fluxerit, in laudes effluet omne tuas.
 Si mihi Peonijs implesti pharmaca succis,
 Mella ministravit si miserata manus;
 Nos tibi Museo flauentia pocula melle,
 Et Charitum puro pinguis lacte damus.
 Hæc bibe, quæ nentùm Parcarum fila morantur,
 Pocula, Lethæo non temeranda lacu.

*Tu domitor Fati, Patarae nobiles arte,
 Eripis è structo funera mæsta rogo.
 Tuq; potestates herbarum, tuq; metalla
 Chymica, tu miris pharmaca cocta focus
 Nouisti, priscis quæ quamquam ignota magistris
 Mortem expectantium corpora fessa leuant.
 Cùm mihi tabentes macies exederat artus,
 Cùmq; ferè tenui corpore nullus eram;
 Iam tum spondebas dulcis mihi lumina vitæ,
 Gutturè ab obsessò libera verba fore.
 Nec mora: sulphureis medicatas viribus offas
 Artifici nobis sedulus igne paras.
 Hæ mihi mandenti latebras pulmonis anheli
 Fouère, & lentâ tabida membra lue.
 Hinc validi ardentis flores rediere iuuenta,
 Squalidaq; afflauit pristinus ora color.
 Sulphura, ceruleis fulgentia sulphura flammis,
 Quando ego vos merito laudis honore canam?
 Vos tonitru terras, calum vos omne cietis,
 Fulminibusq; Iouis semina magna datis,
 Cùm pater ingenti combusta Ceraunia telo
 Dejicit, & fracto culmine vertit Athon.
 Per vos exundant inimicis ignibus arces,
 Terrifico sonitu Martiaq; æra tonant.*

Balnea

*Balnea quæq; fluunt tristes pellentia morbos
 Gignitis : hic vestro truditur igne lapis.
 Intepet inde Aponus , medicisq; salutifer undis
 Stagna Dicarchæus feruida sudat ager.
 Quin etiam vester magnæ per viscera matris
 Spiritus ignescens cruda metalla coquit.
 Fulgurat hinc aurum , atque argenti flumina viui,
 Vulnificusq; chalybs irriguo amne riget.
 Quid maiora sequar ? vos & primordia rebus
 Acri sufficitis sulphura mixta sali.
 Quiq; fluit voluens tenuis se fluctus odorum ,
 Perpetuas vestro sumit ab igne dapes.
 Quid memorem, Enceladi viuax post fulmina corpus
 Ardua sulphureis ut premat Etna iugis?
 Et Iouis Inarime iussis imposta Typhæo
 Quanta rotet scopulis sulphura glauca cauis?
 Sulphur ouans pœnas fractâ de gente Gigantum
 Sumsit , & hoc calum vindice regna tenet.
 Nec non lustrali purgari sulphure fontes
 Relligio antiquis credita fertur auis.
 Actoriden , Peleu; sic Pelea soluis , Acaste ;
 Amphiaraidis sic , Achelœ , nefas.
 Sic ego , sic puro lustratus pectore tandem
 Carmina letitiâ fausta docente cano.*

*Adsitis Musæ , medicinæ talis & artis
 Vosq̄ repertori mollia ferta date.*
*Ah ! gemat, antiquis si quis tantum adstupet annis,
 Spernit & ætatis diæ reperta nouæ.*
*Omnia non potuit prudens reperire vetustas ,
 Atque alia ex alijs extudit arte dies.*
*Phæbigenæ cæptis potuit præcepta Melampus
 Addere , Phylliridis multaq̄ cura dedit.*
*Vlceribus tetræ natiui graminis herba ,
 Vulneribusq̄ cauis prima medela fuit.*
*Mox & morborum tristes extinguere pestes
 Inuentum est ausis , inclyte Coë , tuis.*
*Non adèo effeta est hominum experientia sollers,
 Vt noua non possit cudere sæpè labor.*
*Ni noua tentasset Tyrrhena per æquora Amalphis,
 Magnetum haud regeret nautica vela lapis.*
*Huius at auxilijs olim cantata pœtis
 Ridetur veterum gloria parta mari.*
*Arctos nunc propior nobis, nec iam vltima Thule est:
 Iam facilis lustrat nauita Solis iter.*
*Extra hominum , famæq̄, vias tentare reposta
 Ausus es audaci litora puppe , Ligur.*
*Garrula cede noui tua sidera puppibus , Argo,
 Neu Regum iactes ad tua transtra manus.*

Tristia

Tristia iunguntur veteris diuortia mundi,
Naturæq; patent, quæ latuere sacra.
Nascentem populis licuit te, Nile, videre,
Et scit cui tantas debeat orbis aquas.
Novimus, æstivæ fecunda licentia lymphæ
Solstitijs hiemes cur ferat amne suas:
Zona rubens nimis non torreat æstibus Indos.
Illic perpetuò rore virescit humus.
Non Eous ager pluviâli supplicet unda:
Indica continuis imbribus arua madent.
Hæc Zephyri alarum plausu loca feruida mulcent,
Mitis ubi halantes Eurûs alit segetes.
Taprobane testis, testes freta sparsa Moluccis,
Ora Helenæ insignis nomine testis erit.
Arnaq; quæ Ganges auratâ pinguis arenâ
Egerit in dominum fulua tributa mare.
Quid, quòd & Arctoi laxantur claustra profundi,
Quæ fluctu, & ventis æquora dura carent.
Dilectæ Thetidi Belgarum stantia naues
Marmora sulcarunt non adeunda rate.
Illic, ut perhibent, torpescit frigore pontus,
Atque intempestus stat sine luce dies.
Hic rerum finis, chaos hic, atque ultima mundi
Natura hoc tristi limite fessa riget.

Vela Batava sequi haud potuit Phœbeia lampas:
Omnia ceca illic : omnia triste silent.
Informes phocas incano corpore turpes
Vidère, atque ursos, quos alit Vrsa gelu.
Quàm sæpè optarunt ventorum praelia nautæ,
Perq̄s procellosum pandere vela fretum,
Excuterent tandem sese ut torpentibus undis!
Edocet ire recens in noua vota timor.
Indomito tandem regnans in pectore virtus
Vicit concreti sæua pericla sali.
Ite animæ egregiæ, fortunatæq̄ laborum,
Ite in fata alacres, quò noua fama vocat.
Ite cite, & vestras meditando exponite vires,
Quà veterum nullo semita trita pede est.
Gloria multa manet. Quis te, Galilæe, silebit?
Longa tibi in chartis regna futura cano.
Non tantùm radio veterum describere cælum,
Sed vitro es superas ausus inire domos;
Perq̄s nouas artes tradis noua sidera mundo,
Non Ptolemæeis sidera nota libris.
Pleiadumq̄s, Hyadumq̄s choros sine nube videmus,
Et tua per cælum splendida damna, Venus.
Vidimus, ignoto quondam quæ lacte nitebat,
Stellarum spissâ luce coire viam,

Admo-

*Admouisti oculis nostros fugientia visus
Per varios obitus astra secuta Iouem.*

*Medicea Heroum soboles, cape leta triumphum:
Astris insereris, concilioq; Iouis.*

*Ipse etiam nigrâ tinctum ferrugine Solem
Pallentes maculis iungere vidit equos.*

*Quid triplex sidus Saturni, aut, Cynthia, vultus
Fabor scruposâ nocte latere tuos?*

*Hæc priscis ignota olim prudentia maior
Repperit auspicijs artis, opisq; nouæ.*

*Ite citæ, & vestras meditando expromite vires,
Ite animæ egregiæ, quâ via nulla patet.*

*At tu Musa procax, elegi tenuesq; valete:
Non hæc sunt gracili facta canenda lyrâ.*

A D

IOANNEM CIAMPOLVM,
morbo recrudescente.

Ergò hos assiduè gemitus in pectore voluam?
Perpetuò lacrymæ nostra per ora fluent?

Et roseo Phæbus me decedente videbit

Lumine mærentem, me veniente die?

Flebimus heu miseri! luctus, solatia damni

Exigua ingentis, postulat ipse dolor.

I 5

Ille

*Ille Philoēteten docuit per Lemnia saxa
 Vocibus horrifonis vulnera dira queri.
 Halcyones Ceyca gemunt, & barbara regis
 Daulias Odryfij crimina cantat auis.
 Sic ego, sic mea damna querar crudelia semper
 Lugubri citharâ, flebilibusq; modis.
 Atque utinã in gemitus nunc libera verba darentur!
 Sed mihi posse queri fors inimica negat.
 Singultantem animam turgentes sanguine fauces
 Elidunt: voces aspera lingua premit.
 Iam quater ardentem sitiēti Sirius astro
 Vffit humum, toties frigore læsit hiems;
 Nec venit vlla potens longo medicina dolori,
 Nec mea Pæoniã membra leuantur ope.
 Ipse meum fpecto moriens miserabile funus,
 Paulatimq; animã deficiente cado.
 Horrida languentes macies depafcitur artus:
 Lutea pallescens inficit ora color.
 Cogimur & longam moriendo difcere mortem,
 Dum præfaga mali mens fibi fata canit.
 Felices, inopina dies quos funere mergit,
 Occupat & celeri mors properata nece!
 Heu quoties morimur, dum proxima fata timemus!
 Hoc peius leto: nam mora mortis abeft.*

Haud

Haud aliter Lapithas , mœstumq̄ Ixiona terret

Iam iam lapsuro pondere prona silex.

Credite , deficio : iam pellis dura resistit

Tractanti , & tristi viscera tabe fluunt.

Sic cera admotis tabescit Hymettia flammis :

Sic tepidis Austris cocta pruina madet.

Languent sic , urens oculus quos fascinat , agni :

Sic tenera à Scythico leditur herba gelu.

Nec tantum doleo compressis faucibus æger ;

Plurima quassato corpore damna fero.

Ipsam animi sedem , regnantem corporis arcem ,

Nunc caput ignauo possidet igne vapor :

Nunc acres stomacho ravidâ cum bile tumultus

Ferrent , & seuo pondere discruciant.

Lassum percurrunt ululantia murmura ventrem ,

Humida nec membris dant alimenta dapes.

Viuo equidem parcè , sed mox ieiunia corpus

Attenuant : epulis abstinuisse graue est.

Intolerabilibusq̄ malis comes addita cura

Mollem animum æternis pascitur ulceribus.

Hanc peperit morbus , morbusq̄ augetur ab illâ :

Hæc me tristitia lurida felle rigat.

Hinc sæpè extimui grauiora pericula veris ,

Et sensi falsâ suspitione trahi.

Hinc

*Hinc animi victus damno quemcumque calorem,
 Quodcumq; & frigus pallida membra quatit.
 Composita currant num vitæ ad munia veræ
 Exploro, & trepidans incaluisse puto.
 Seu quatiore tussi, fibras pulmonis anheli
 Exesas carie suspicor esse truci.
 Conueniunt crebrò nos, ut solentur, amici:
 Spem vultu simulant, tristitiamq; tegunt.
 Ah genio indulge, curas depelle malignas,
 Clamant: tu morbo, Virgini amate, faues.
 Ecquis erit finis lacrymis? lugubria mitte:
 Eia agè linquantur mollia fulcra tori,
 Te siluæ, te rura vocant: agè rura petamus,
 Quà diffusa nitet mitior aura poli.
 Aucupio siluas, siluas venatibus aptas,
 Flumina, piscosos aspiciessq; lacus.
 Hinc canibus lepores, canibus sectabere ceruos,
 Latratuq; feras retia ad alta premes.
 Scilicet è stratis tollam miserabile corpus?
 Committam Alpinis squalida crura iugis?
 Fortia non nostra sunt hæc ad munera vires:
 Hi mihi sunt colles, hi mea regna, tori.
 Officium bona verba pium, sed inutile tentant:
 Desinite, assiduis non saturor lacrymis.*

Quid

Quid, quòd me cali lædit spirabile lumen,
 Quo regimur: quæuis mobilis aura nocet.
 Letiferi calidis spirant seu flatibus Austri,
 Siue agitata truci silua Aquilone fremit;
 Exuperior proprias hiemes, pluuiasq; rigentes,
 Exundans cerebro quas pituita parit.
 Sibila perq; aures imitata tonitrua surdas
 Voluuntur, miserum concutiuntq; caput.
 Per madida ora liquor tærgens me flumine largo
 Proluit: ampullis feruida sputa tument.
 Non secus ardenti si fortè inclusus ahenò
 Ebullit multo feruidus igne latex;
 Ipse furit, niueamq; fremens eructat aquæ vim,
 Sparsaq; anhelanti gurgite flamma madet.
 Miror, inexhausto tribuat quis pabula fonti;
 Qui tantus fluitet sicca per ossa liquor.
 Mirantur medici, & sortem miserantur iniquam:
 Mille adhibent doctis pocula mista modis.
 Lacte arcere iubent inclusos faucibus ignes,
 Hordea dant, seris quæ maduere focis.
 Sanguine tentarunt salientem incidere linguam:
 Infecit tepidus brachia secta cruor.
 Poma coronato radiantia Punica crine
 Languenti succos exhibuere suos.

Et

Et quo mala fluunt emuncta Cydonia mucos,
 Quo passa ficus, perlita sæpè gula est.
 Sæpè bibi, vrentes meditans auertere flammam,
 Pocula pallenti cortice tincta nucis.
 Et modo siluarum folijs decussa Calabris
 Mella ministrarunt, helleborosq; graues.
 Aggressiq; rosis sunt admiscere sapes,
 Quos mittit diues Trinacris Hybla fauis.
 Fasciolas tenues, agrum focalia collum,
 Et nidum pulsus gessit hirundinibus.
 Quid referam quoties suffitu pectus odoro
 Lustravi, & fumis, turifer Inde, tuis?
 Et quoties, siccum possem ut distendere corpus,
 Æstiu membris intepuere lacus?
 Victum infelicem cochleæ, cancriq; dedere,
 Et testudineo squalida iura gelu.
 Quin sunt conati stomachum fulcire ruentem
 Arboribus gummi quod genit Arabia.
 Balsama miscuerunt diti Gangetide merce,
 Et quæ vicino cinnama sole rubent.
 Sinarum extremo diuulsa ab litore radix
 Venerat, & nullâ me quoque inuit ope.
 Aude animis, tibi certa salus promissa medentum,
 Dicebant: numquam venit amica salus.

Obsti.

Obstetit auxilijs viuax in fomite labes
 Artis, & irrisit vana magisteria.
 Non hoc Phillyridis, non hoc laudata Melampì
 Cura Amythaonij pelleret arte malum.
 Tunderet in morbos Epidauria gramina frustra
 Inclyta Phœbigena nos miserata manus.
 Non gemitus Superi nostros audire perennes
 Adiunctâ quamuis sustinuere prece.
 Parce pium Numen, cæli quo templa reguntur,
 Cuius & imperium sidera fulua timent.
 Si non sacrilega mens est sibi conscia culpa,
 Redditus est templis si tibi semper honos;
 Parce precor, vel saltem aliquam de fulmine partem
 Deme meo: seuâ projice tela manu.
 Nunc & amara dies, & noctis tristior umbra est.
 Quàm malle aeterno diriguissè gelu!
 Ipsa quies rerum somnus, Deus utilis agris,
 Me fugit, & lacrymis lumina fessa patent.
 Versamur stratis, & nox est annua nobis:
 Tarda nimis querimur sidera Luciferi.
 Quòd si conciliant depasta papauera somnum,
 Me miserum hic quantis terret imaginibus!
 Occurrunt menti simulacra carentia vitâ,
 Visaq; sunt tenui dicere voce, veni.

Ora virum maiora viris pallentia vultu
 Exanguis illudunt, discutiturq; sopor.
 Tunc iterum ad gemitus eadem nos horrida morbi
 Damna vocant, nec iam falsa timere iubent.
 Lenta tenent animum fastidia: nulla voluptas
 Flectit: non Bacchus, non iuuat alma Ceres.
 Squalent impexi rigidâ ceruice capilli:
 Vestis inornatos defluit ante sinus.
 Non Urbis, non ruris opes, auriq; talenta,
 Eoq; placent deliciae lapidum.
 Ingratus mihi Sol, ingrata Aurora rubescit:
 Oblectant pectus tempora nulla meum.
 Aspice, iam Zephyri florens genitalibus auris
 Felices fetus parturit almus ager.
 Perstrepat omne nemus cantu, virgulta susurrant:
 Liquitur è summis tabida bruma iugis.
 In tepidos soles se roscida gramina credunt:
 Florea de vernâ pullulat arbor humo.
 Sed mihi nequicquam fulgent Nephelæidos Helles
 Sidera, ridentis gaudia summa poli.
 Semper hiems nobis: sanguis si vere tepenti
 Æstuat, infelix in sua damna furit.
 Acrius & morbo fauces tentantur acuto:
 Nam claudit feruens arctius ora cruor.

*Non rauca fontis scatebra per saxa cientes
 Murmura, non possunt prata mouere animum.
 Atque greges, atque arua nocent, atque ardua silua:
 Non leti colles, pascua nulla iuuant.
 Et doleo, pingui pastos seu gramine vidi
 Mollibus in pratis luxuriare greges.
 Siue quis ediderat pastoria sibila cannâ,
 Odi signa bonæ sibila letitiæ.
 Et dulces auium per frondea tecta Camœnæ
 Heu vise tantum sunt mea fata queri:
 Seu viridi taurus proiectus mugit herbâ,
 Dixi: Mugitu me vocat ad gemitus.
 Frumenta aspexi verno turgentia lacte;
 Arens tunc subijt, quæ premat ossa, cutis.
 Omnia leta, mihi sunt instrumenta doloris,
 Materiamq; mali mens sibi dura parit.
 Et meditor: tellus non hæc mihi verna colores
 Submittit; rident prata benigna alijs.
 Vos legite vngue rosas, Tyrio queis fulgurat ostro
 Quæ flagrat niueis gratia mista genis.
 Vos decet iste color, vobis sint lilia cura:
 Pratorum nitidum vos manet omne decus.
 Ipse legam flores veterum monimenta dolorum,
 Et ferrugineis te, Hyacinthe, comis.*

Z

Pal-

Non

Pallentes carpam violas, mæstaq; cupressu,
 Quæ laurum optarant, tempora vinc̄ta geram.
 Impulerat nostras sonitus si gurgitis aures,
 Purior electro fons ubi voluit aquas;
 Conspiciens dixi: Non hæc mihi frigida currit
 Sedatura grauem flumine lymphæ sitim.
 Ora quidem sitiunt, quæ nunc incendia pascunt,
 Non pandit latici sed gula pressa viam.
 O nimium, nimiumq; fugacis dona iuuentæ!
 O quàm veloci laberis acta pede!
 Tardiùs è Scythico cornu decussa sagitta
 Aëra per liquidum cuspide scindit iter.
 I nunc, ingentes laudato in corpore vires,
 Atque lacertosos firma per ossa toros.
 Aut illas ætas annorum pondere frangit;
 Morborum aut ictu fortia membra cadunt.
 Quiq; color malis Pæstana rosaria miscet,
 Et quod natiuum lilia vincit ebur,
 Marcescunt subito, ceu cùm labefacta caducum
 Sole graui curuant alba ligustra caput.
 Olim qualis eram (nunc me mea fallit imago,
 Si iam præteritos mente reuoluo dies)
 Cùm diues gregibus, memini, me Parma tenebat!
 Nam puerum celso nutriit illa lare.

Quod

Quod mihi tunc robur, quàm gaudia multa fuere!

In fesso numquam corpore quanta salus!

Non me terruerant hiemes, solesq; potentes,

Et poteram pluuium vertice ferre Iouem.

Quos ego non colles, quos non indagine cinxi

Lucos, hortatus tesqua per alta canes!

Tunc celeres potui damas, tunc figere ceruos:

Vidi de fluuijs humida lina trahi.

Et modò fortis equi luçtancia colla recuruans

Confragra sectabar per iuga montis apros.

Interdum molles pedibus plausisse choreas

Iuuerat, & digitis increpuisse lyram.

Cura fuit Martis simulacra ciere sub armis,

Et pugilum ludis implicuisse manus.

Gallica quid memorem quoties per flumina nauis

Aduersa obnixo pectore stagna seco?

Me Tarrus, gelido lauit me Nicia fluctu:

Me Phaëthontæo sustulit amne Padus,

Nec mihi solus amor corpus durare palestrâ,

Sed mentem egregijs artibus excolui.

Vidit Palladijs nos impallescere chartis

Inter laudatos nox vigilata libros.

Multaq; Cecropijs trutinabar scripta magistris:

Non renuit mecum Græcia docta loqui.

*Tentabam umbrosi latebras penetrare Lycei,
 Quasq̄ alij monstrant edidicisse vias.
 Sæpè animum docti ceperunt scripta Platonis,
 Cuius Mopsopio pagina melle fluit.
 Et modo scrutabar Samij dictata silentis;
 Nunc florem ex hortis legi, Epicure, tuis.
 Insomnisq̄ graui fouit me Porticus umbrâ,
 Arcesilæus detinuitq̄ labor.
 Latratus decuit Cynicos audire legentem,
 Nec me pacati terruit ira canis.
 Democrito arrisi, noui præcepta Cleanthis,
 Et Chrysippææ stamina mentis opus.
 Gaudebam meditans, ineant quot prælia sectæ,
 Graiorum in quas est didita turba senum.
 Materiem hic componit aquis, hic aëre gignit;
 Alter Apollinei sideris igne creat.
 Ille Chao latuisse docet vaga semina rerum,
 Omniaq̄ arcanis nectit amicitijs.
 Æternum est alijs mundi versatile templum,
 Machinaq̄ hæc nullâ dissoluenda die.
 At natum ille refert, ausus restinguere solem,
 Et dare perpetuæ fata diurna faci.
 Sunt quoque rore leui, & nebulis qui sidera pascant,
 Et qui non vno se putet orbe tegi.*

*Casibus hic sceptrum donat, Diuosq̄ relegat,
Exiit & mentes relligione Deum.*

*Spernit Tanarias, incendia postuma, pœnas
Impius hic; trepidans manibus ille litat.*

*Nec desunt sensus qui damnent, omnia fasti
Nesciri, tenebras seq̄, latere suas.*

*Omnia mirabar, sed tunc plus arte mouebar
Socraticâ, & scriptis, Stoica turba, tuis.*

Quæ bona sint animi, certus quis limes honesti,

Quas sibi diuitias vita beata petat,

Et didici, sanctos formet quæ regula mores;

Æstus quæ valeat vincere vis animi:

Quæ tristes iras virtus, quæ frangat amores,

Quæ desiderijs pectora anhela leuet;

Pallentesq̄, metus quæ fortibus induat armis

Ignauæ prohibens terga dedisse fugæ.

Solum turpe malum sapiens putat, ille dolores

Perfert, consilij propositiq̄, tenax.

Hic pede proculcans letalia fata superbo,

Humanis maior creditur esse malis.

Ære Perilleo clausus fera iussa Tyranni

Sperneret, & nullos ederet ore sonos.

Hæc olim noui, quæ nunc me flagitat usus:

Vtar præceptis, quæ mea fata petunt.

Agmina mærentium circumstant seua dolorum:
Aggreditur fessi vincere corda timor.
Quid faciam? unde petam trepidi solatia luctus?
Quis bellaturo fortia tela dabit?
Ite procùl questus, animi oblectamina vilis,
Ite procùl: iam nos ingemuisse pudet.
Non lacrymis durum nouit mansuescere fatum:
Parcarum inflexo fila adamante rigent.
Te supplex adeò, supplex tua munera posco,
O sola humanis mors medicina malis!
Tu portus, placido qui naufraga corpora mundi
Amplexu rursus non agitanda foues.
Adsis, horribilesq; ferox huc flecte volatus,
Hoc pete Tartareâ falce cruenta caput.
Quo moriture ruis? quæ te dementia cepit!
Parce miser verbis, ominibusque malis.
Scilicet in primâ florens carpère iuentâ?
Nec te spes famæ quantulacumque tenet?
O ubi mens studijs quondam gauisa Mineruæ,
Et quæ scribendi gloria dulcis erat?
Non adeò usque mori miserum est: non segnior ibo,
Ibo animis contrâ: mors miserata veni.
Nec totus moriar, lethi custodia nostri
Te penes, Italia, Ciampole, grande decus.

Carminibus celebrata tuis mea fama legetur,
Et ferar extinctus docta per ora virum.
Auspice te mortis victor fata aspera rumpam:
Te duce Auernali non cohibebor aqua.
Quæ tibi cantanti non est permissa potestas?
Nam tua Pindarico fulmine Musa tonat.
Tusci scriptores tenerorum cedit amorum:
Gaudet capta nouis Ausonis ora sonis.
Aldobrandinam relegis si carmine villam,
En tibi festa cohors plaudit Hamadryadum.
Sive Palestinas Piceno in litore sedes
Concinis, Adriaci sternitur unda freti.
Et te Cælicolum cantantem exercitus audit,
Quorum humeris templum dulce pependit onus.
Prò pudor Italiae, teneros quæ cantat amores,
Carminis & grato fraudat honore Deum!
Non tulit ingenti laudandus Ciampolus auso:
Illius est nostris Musa operata sacris.
Gaude: namque nouis video tua tempora sertis
Cingi, & Idumeâ fronde nitere comas.
Tempus erit, læto tua cum vestigia plausu
Magnanimùm vatum turba secuta colet.
Tu modo perge alacer, semperq; audentior ito,
Nec tu coruorum rostra inimica time.

*Nam super astra volans niveis vectabere cymis,
Quà invidia telis gloria claudit iter.*

*Nec minùs heroi tangit te cura cothurni,
Et potes Aoniâ dicere bella chely.*

*Incluta facta virum vocis si munere donas,
Munere tu signis das potiore frui.*

*Hoc tibi Pegasides, hoc concessere sorores,
Teq; potestates edocuere suas.*

*Namq; ferunt celso Parnassi in vertice, sacra
Bellerophontæus quà rigat arua liquor,
Seclusum florere nemus, quo gratius ullum
Non surgit Phæbo, Pieridumq; choris.*

*Hos Zephyri campos. Etesia flamina mulcent,
Arboribusq; frequens roscida vernat humus.*

*Pullulat ante omnes sed formosissima laurus,
Quæ medio in luco conspicienda viret.*

*Vna nemus trunco ingenti quæ parturit umbra,
Et latè folijs celat opaca diem.*

*Huius odorato sudantur balsama ligno,
Dulcis & ambrosiæ cortice manat odor.*

*Indictum refero: lacrymatas nectaris undas
Excipit Aoniæ sedula cura manus.*

*Hos Musæ seruant latices, queis perlita durat
Gloria Tenario non violanda lacu.*

Materno nequicquam astu servatus Achilles
Occidit, & Troiæ funera morte luit.
At benè Pieriâ perfusus nectaris undâ
Martis equis rapidum trans Acheronta volat.
Copia felicitati, Ciampole, credita succi est:
Fac mea cælestis proluat ora liquor.
Ah socij fato miserere cadentis acerbo!
Fer non casurum nomen ad astra meum.
Tristia sic facili curabis funera sumptu:
Non posco in cineres Persica dona meos.
Non mihi Orontæâ tumulos aspergite myrrhâ,
Bustaq; secunde mercibus Assyriæ.
Si mea Castalio stillabunt ossa liquore,
Invida post mortis fata superstes ero.

VIRGINIT. CESARINI.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

23